

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Integrovaný záchranný systém České republiky

Martina Kozempelová

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina KOZEMPELOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**
Název tématu: **Integrovaný záchranný systém České republiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. IZS obecně
3. Analýza IZS ČR
4. Doporučení
5. Závěr

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] THOMPSON, R. Crisis intervention and crisis management. New York : Brunner-Routledge, 2004. 304 s. ISBN 0-415-94494-5.
- [2] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015. Praha : Ministerstvo vnitra, HZS ČR, 2003. 34 s. ISBN 80-86640-13-2.
- [3] Ministerstvo vnitra [online]. 2005 [cit. 2008-06-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/>>.
- [4] Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 73.
- [5] ZEMAN, Miloš, MIKA, Otakar. Integrovaný záchranný systém. Brno : Vysoké učení technické, 2007. 51 s. ISBN 978-80-214-3448-6.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Radim Roudný, CSc.
Ústav ekonomiky a managementu
Datum zadání bakalářské práce: 12. června 2008
Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 10. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 24.4.2009

Martina Kozempelová

Poděkování

Ráda bych poděkovala především panu doc. Ing. Radimu Roudnému, CSc., za cenné rady a připomínky a za vedení při psaní této práce. Dále můj dík patří rodině za to, že mi umožnila studium na Univerzitě. Děkuji také vrchnímu komisaři Policie ČR kpt. Bc. Janu Melšovi a mluvčímu Hasičského záchranného sboru ČR kpt. PhDr. Petru Kopáčkovi za poskytnuté informace, které vedly ke zkvalitnění této práce. V poslední řadě poděkuji vedoucím obvodních oddělení Policie ČR a velitelům požárních stanic po celé ČR za čas strávený nad vyplňováním dotazníku.

ANOTACE

Práce je věnována činnosti a fungování jednotlivých složek Integrovaného záchranného systému. Obsahuje analýzu základních složek IZS. Zabývá se otázkou radiokomunikačního spojení mezi složkami při řešení mimořádné události a návrhy na jeho zlepšení.

KLÍČOVÁ SLOVA

integrováný záchranný systém, policie, hasičské sbory, krizové řízení, tísňová volání

TITLE

Integrated rescue system of the Czech Republic

ANNOTATION

The work deals with operation and functioning of particular components of Integrated rescue system in the Czech Republic. It includes analysis of essential components of rescue service. It is engaged in question of radio link among system components during the incident. It includes possibility of improvement this system.

KEYWORDS

Integrated rescue system, police, fire-brigade, crisis management, emergency call

OBSAH

<i>Úvod</i>	<i>9</i>
1 <i>Základní pojmy a charakteristika IZS</i>	10
1.1 Základní pojmy	10
1.2 Krize a krizové řízení	11
1.2.1 Členění krizí	11
1.2.2 Hrozby v ČR	13
1.2.3 Krizové řízení	14
1.3 Charakteristika a vznik IZS	16
1.4 Složky IZS	17
1.4.1 Základní složky	18
1.4.2 Ostatní složky	23
1.5 Koordinace složek IZS	25
1.5.1 Koordinace na strategické úrovni	25
1.5.2 Koordinace na taktické úrovni	27
1.5.3 Koordinace na operační úrovni	28
1.6 Plánování IZS	28
1.6.1 Havarijní plány	29
1.6.2 Dohoda o poskytnutí pomoci	30
1.6.3 Poplachové plány	31
1.6.4 Ostatní dokumentace	31
1.7 Varování obyvatelstva a stupně poplachu	32
1.7.1 Varování obyvatelstva	32
1.7.2 Stupně poplachu	33
1.8 Telefonní centra tísňového volání	34
1.8.1 Jednotné číslo tísňového volání (112)	35
1.8.2 Služba eCall	36
2 <i>Analýza IZS ČR</i>	37
2.1 Charakteristika České republiky	37
2.2 Analýza IZS ČR	38
2.2.1 Mimořádné události	38
2.2.2 Tísňová volání	40
2.2.3 Analýza složek IZS ČR	42
2.2.4 Komunikace v rámci IZS	52
2.3 Dotazníkový průzkum	54
3 <i>Hodnocení a doporučení</i>	57
4 <i>Závěr</i>	60
<i>Seznam použité literatury</i>	<i>62</i>
<i>Seznam tabulek</i>	<i>64</i>
<i>Seznam obrázků a grafů</i>	<i>65</i>
<i>Seznam příloh</i>	<i>66</i>

Použité zkratky

AČR	Armáda České republiky
CAS	cisternová automobilová stříkačka
GŘ	Generální ředitelství
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	jednotky požární ochrany
LZS	letecká záchranná služba
MU	mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
OOP	obvodní oddělení Policie
OPIS	operační a informační středisko
PČR	Policie České republiky
PO	požární ochrana
RLP	rychlá lékařská pomoc
RZP	rychlá zdravotnická pomoc
TCTV	telefonní centrum tísňového volání
ZHN	zbraně hromadného ničení
ZLP	záchranné a likvidační práce
ZZS	zdravotnická záchranná služba

Úvod

Jedním z důvodů, proč jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci téma Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“), je fakt, že se téměř každodenně setkávám s houkajícím vozem záchranné služby, hasičů nebo policistů, kteří spěchají k mimořádné události a denně zachraňují lidské životy. Také jsem se dostala do situace, kdy jsem potřebovala pomoc jedné složky záchranného systému a byla jsem ráda, že tento systém funguje. Vážím si práce všech příslušníků IZS, proto jsem uvítala možnost proniknout do této problematiky hlouběji prostřednictvím bakalářské práce.

Moje bakalářská práce má přinést pohled na aktuální problematiku Integrovaného záchranného systému České republiky a ukázat úkoly a postavení základních složek s ohledem na současný stav.

Na začátku práce je nutné vymezit základní pojmy, seznámit čtenáře s pojmem krize a jejich členěním, popsat krizové řízení a nastínit hrozby, s jakými se Česká republika v současné době může setkat.

V další části čtenáře seznámím s důvodem vzniku IZS u nás a s jeho jednotlivými složkami. Důležitou roli při řešení mimořádných událostí (dále jen „MU“) hraje koordinace, a to na třech úrovních – strategické, taktické a operační.

Zabývat se budu také plánováním IZS a charakteristikou jednotlivých dokumentů využívaných při plánování. Dále se budu věnovat charakteristice a fungování telefonních center tísňového volání včetně služby eCall.

Těžiště práce bude spočívat v analýze, založené na vyhodnocení literatury, ale i vytěžení zkušeností z komunikace s tiskovým mluvčím HZS ČR a tiskovým mluvčím Policie ČR. Blíže se zaměřím na činnost a fungování základních složek IZS v rámci České republiky. V další části se budu zabývat hodnocením současného stavu komunikace mezi složkami IZS prostřednictvím radiokomunikační sítě a při tom využiji zkušeností pracovníků, kteří se v této oblasti cítí jako ryba ve vodě. V závěru své práce provedu hodnocení a doporučení a úplně na konec zrekapituluji splnění cíle bakalářské práce.

<p>Cílem práce je charakteristika funkce Integrovaného záchranného systému ČR, analýza základních složek systému a hodnocení fungování radiokomunikační sítě včetně návrhů na zlepšení.</p>

1 Základní pojmy a charakteristika IZS

1.1 Základní pojmy

Mimořádná událost

Škodlivé působení sil a jevů, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Krize

Stav, kdy dojde k překročení určité hranice, kterou považujeme za kritickou.

Krizová situace a krizový stav

Krizová situace je mimořádná událost velkého rozsahu, při které je vyhlášen jeden z krizových stavů. Zákon uvádí tři krizové stavy – stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu.

Krizové řízení

Souhrn řídicích činností věcně příslušným orgánem prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

Záchranné a likvidační práce

Činnosti nutné k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých při mimořádné události, které vedou k přerušení jejich příčin a činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku.

Zařízení civilní ochrany

Součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva. Zařízení civilní ochrany tvoří zaměstnanci právnické osoby nebo obce, jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky.

Věcná pomoc

Poskytnutí věci při záchranných a likvidačních pracích na výzvu velitele zásahu, hejtmána nebo starosty obce, ale i pomoc poskytnutá bez výzvy jen s jejich souhlasem.

Osobní pomoc

Činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací na výzvu velitele zásahu, hejtmána nebo starosty obce, ale i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy s jejich souhlasem.

1.2 Krize a krizové řízení

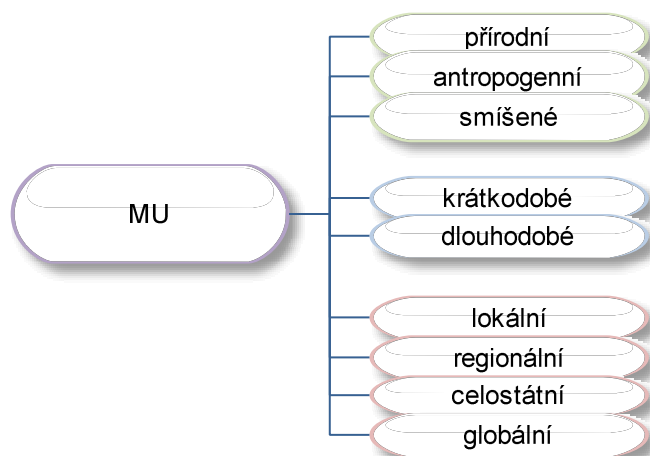
1.2.1 Členění krizí

S pojmem krize se můžeme setkat v různých oblastech a ve vědách, které se těmito otázkami zabývají. Mluví se o krizích ve vnitřním vývoji člověka, o krizi v průběhu nemoci, která může vést k uzdravení člověka nebo přivodit smrt, o krizích myšlení a vědomí nebo o dějinných krizích. Krizové jevy nastanou v případě odchýlení se od normálního stavu.

Krize můžeme rozdělit do dvou hlavních skupin, a to na mimořádné události a krize aktivit.

Mimořádné události (dále jen „MU“) mají vždy negativní výsledek. Jsou to události, které jedinec nebo subjekt nedokáže vyřešit běžnými prostředky a které řeší integrovaný záchranný systém a další vnější systém, například veřejná správa. Proti tomu krize aktivit mohou mít výsledek pozitivní nebo negativní a vyplývají z plánovaných aktivit. [16]

Na **obrázku č. 1** uvádím členění MU. První je podle původu, druhé podle času trvání a třetí podle velikosti postiženého území.

Obrázek 1 Členění MU [16]

Nyní se blíže podíváme na dělení podle prvního hlediska, tedy na MU podle původu. Do skupiny přírodních MU můžeme zařadit např. dlouhotrvající sucha, dlouhotrvající inverzní situaci, povodně velkého rozsahu, rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, zemětřesení a různé hromadné nákazy. Antropogenní MU vznikají různou lidskou činností, jejímž následkem se uvolňují neregulovatelné hmoty a energie způsobující ztráty na životech, ničení vyprodukovaných hodnot a devastaci životního prostředí. Patří sem provozní havárie (technické, technologické, radiační), narušení infrastruktury (narušení dodávek surovin, mezinárodní zločin a terorismus) a vnitrostátní společenské, sociální a ekonomické krize. Smíšené MU jsou způsobeny částečně vlivem přírody a vlivem lidské činnosti.

Přehled MU podle závažnosti uvádí **tabulka č. 1**.

tabulka 1 Členění MU podle závažnosti [8]

Typ MU	Ztráty na lidských životech	Materiální ztráty řádově v Kč
Závada	Žádné	100
Vada	Žádné	1000
Porucha	Žádné	10 000
Nehoda	Jedinec	100 000
Havárie	Několik jedinců	1 mil.
Závažná havárie	Desítky	10 mil.
Pohroma	Stovky	100 mil.
Katastrofa	Tisíce	1 mld.
Kataklyzma	Statisíce	10 mld.
Apokalypsa	Miliony	100 mld.

1.2.2 Hrozby v ČR

V roce 2003 schválila vláda ČR Bezpečnostní strategii, což je základní dokument, který obsahuje nejdůležitější principy bezpečnostní politiky ČR. Bezpečnostní politika je chápána jakou souhrn opatření a kroků za účelem prevence a eliminace hrozeb a z nich vyplývajících rizik s cílem zajistit vnitřní a vnější bezpečnost a ochranu občanů a státu.

Dokument *Bezpečnostní strategie ČR* se skládá z pěti kapitol, kde definuje základní hodnoty, zájmy, postoje a ambice ČR při zajišťování své bezpečnosti. Cílem bezpečnostního systému je zajišťování bezpečnosti ČR. Dokument musí pružně reagovat na změny bezpečnostního prostředí, proto vláda pravidelně ve dvouletých intervalech, případně dle aktuální potřeby, vyhodnocuje stav zajišťování bezpečnosti ČR prostřednictvím *Zprávy o zajištění bezpečnosti ČR*.

Z hodnocení hrozeb vyplývá, že minimálně ve střednědobém výhledu lze vyloučit možnost masivního vojenského útoku proti ČR. V důsledku působení řady negativních trendů se v posledním období zhoršila bezpečnostní situace na globální úrovni. Trendy ústí v obtížně

předvídatelné hrozby, které vyžadují kvalitnější a účinnější analýzy a prostředky a systémy včasného varování. Bezpečnostní hrozby v současné situaci v ČR jsou následující: [10]

- **Terorismus** – ve spojení s extremistickými ideologiemi v kombinaci se šířením zbraní hromadného ničení (dále jen „ZHN“) vytváří pro nás a naše spojence hrozbu strategického významu. Teroristé se snaží používat prostředky s účinky hromadného ničení. Riziko teroristických útoků se v ČR zvýšilo.
- **Šíření ZHN** – jedna z největších globálních hrozeb současnosti. ČR musí hledat způsoby, jak zajistit svou bezpečnost pro případ ohrožení těmito zbraněmi.
- **Organizovaný zločin** – stává se agresivnějším, riziko aktivit organizovaného zločinu v ČR stále trvá.
- **Korupce** – riziko korupce je v ČR stále nepřijatelně vysoké a může nabýt takového rozsahu, kdy bude významně poškozovat zájmy ČR.
- **Soupeření o neobnovitelné či těžko dostupné zdroje** (např. vodu).
- **Rozsáhlé živelní pohromy** v důsledku globálního oteplování.
- **Ekologické havárie.**
- **Možnost rychlého šíření nakažlivých smrtelných chorob** v důsledku globalizace. V případě pandemie by mohla hrozba dosáhnout až strategického charakteru.
- **Hrozba průmyslových havárií** i navzdory preventivním a ochranným opatřením.

Komplexním dokumentem stanovujícím koncepci boje s terorismem v ČR je *Národní akční plán boje proti terorismu*, který ukládá úkoly jednotlivým orgánům a zabývá se ochranou obyvatelstva a kritické infrastruktury.

1.2.3 Krizové řízení

V případě krizové situace je kladen důraz na činnost výkonných složek státu, jejich připravenost k akci hraje důležitou roli pro úspěšné zvládnutí a překonání krizového období a pro zmírnění nepříznivých následků. Proto je za krizových situacích důležitá činnost orgánů veřejné moci, jejichž postavení a činnosti upravuje Ústava, ústavní zákony, zákony a prováděcí předpisy. Na jejich základě jsou tyto orgány ze zákona zmocněny k užití krizových opatření pro řešení situace. Strukturu orgánů krizového řízení uvádím v **příloze A**.

Rozlišuje se, zda se jedná o situace, které souvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením (vnější bezpečnost) nebo situace, které se zajišťováním obrany nesouvisejí (vnitřní bezpečnost). [15] **Obrázek č. 2** zobrazuje proces krizového řízení.

Obrázek 2 Proces krizového řízení [15]

Při přípravě na MU je důležité plánování, a to jak pro činnosti IZS, tak pro krizové stavy (tzv. krizová připravenost). Tvorba plánů vychází z analýzy rizik, reálných sil a prostředků. Plány jsou vytvářeny v písemné, grafické a elektronické podobě.

Krizové plánování je složeno z několika fází: [16]

- **prevence** – příprava na činnost v krizových situacích, organizační zajištění a příprava ohrožených systémů na provádění činností, které brání zhoršování krizových situací a vedou k omezení působení jejich škodlivých a ničivých faktorů,
- **korekce** – přijímání politických, správních, hospodářských a jiných rozhodnutí a tvorba právních, ekonomických, sociálních a jiných norem, díky nimž jsou vytvářeny podmínky pro minimalizaci zdrojů krizových situací, a jejich aplikace ve společnosti,
- **kontrakce** – aktivní opatření vedoucí k zabránění vzniku krizové situace, ke stabilizaci, k postupnému návratu do normálního stavu a ke snížení škodlivého působení na životy a zdraví obyvatel a majetku,
- **redukce** – aktivní provádění opatření vedoucích k omezení rozsahu a důsledků působení škodlivých faktorů krizové situace,
- **rekonstrukce** – likvidace následků způsobených škodlivými faktory, zabránění vzniku sekundárních krizových situací a návrat systému do běžného stavu.

Zásady krizového řízení upravuje zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Krizový zákon“), na jehož základě je možné vyhlásit stav nebezpečí. Tento stav je oprávněn vyhlásit hejtman kraje jako bezodkladné opatření v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie nebo jiného nebezpečí ohrožující životy a majetek, kdy ohrožení není možné odvrátit běžnou činností správních úřadů a složek IZS. S využitím dalších zákonů může vláda nebo parlament vyhlásit další krizové stavy, jako je nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. [15]

1.3 Charakteristika a vznik IZS

Mimořádné události, které ohrožují životy, zdraví, majetek a životní prostředí, se na světě objevovaly odjakživa, lidé se s nimi setkávají po celou dobu existence. Lidstvo nedokáže odvrátit přírodní katastrofy a neumí poroučet větru ani dešti. V poslední době se škála reálných hrozeb rozšířila o průmyslové havárie, dopravní nehody a terorismus. Následkem většiny katastrofických situací je nejen ochromení chodu společnosti, ale i přímé ohrožení lidských životů. Odpovědí na tato rizika je zřizování záchranářských systémů.

Při řešení MU byl vždy zájem spolupracovat a využívat dostupné síly a prostředky pro dosažení rychlé a účinné pomoci. Určitá spolupráce v místě zásahu existovala vždy, jen v posledních letech je tato spolupráce upravena legislativou.

Integrovaný záchranný systém tedy vznikl z důvodu potřeby každodenní spolupráce hasičů, záchranářů, policie a dalších složek, zejména při složitých haváriích a pohromách, kdy je potřeba organizovat společnou činnost všech subjektů, které mohou pomoci jak při záchraně osob a zvířat, tak také majetku nebo životního prostředí.

Cílem IZS je záchrana lidských životů a majetku společnosti a snižování následků při MU. V IZS působí řada různých subjektů od profesionálních organizací a sborů až po dobrovolné organizace a sdružení. V případě velmi rozsáhlých havárií a katastrof může být organizována i mezinárodní součinnost.

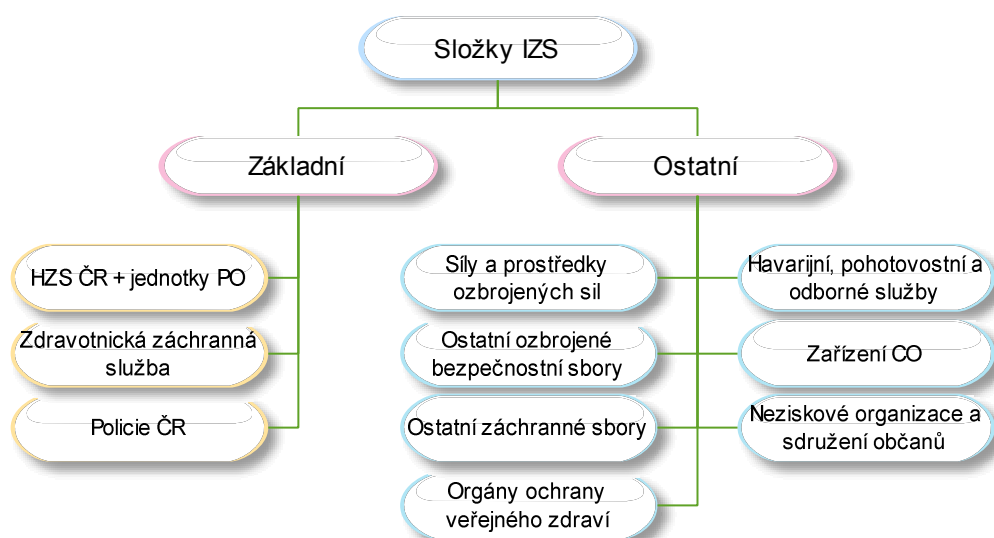
Můžeme říct, že integrovaný záchranný systém je **system vazeb, pravidel a spolupráce záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob.** Není organizací v podobě instituce, ale jen vyjádřením spolupráce mezi jeho složkami. Slouží pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech. Používá se v případě, kdy je nutný zásah alespoň dvou složek IZS. [25]

První myšlenka IZS vznikla na základě usnesení vlády v roce 1993. Důvodem byl zvyšující se počet dopravních nehod a technických zásahů, kdy je potřeba spolupráce hasičů s dalšími specialisty. Později zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech stanovil povinnost organizovat IZS prostřednictvím havarijních komisí okresů.

Zlomovým rokem pro vznik IZS se však stal rok 1997, kdy byla Morava postižena katastrofální povodní. Tehdy vyšlo najevo, že současná právní úprava není dostačující. V žádném právním předpise nebyly upraveny konkrétní povinnosti fyzických a právnických osob ani činnost státu a jeho orgánů při provádění ZLP. Oblast IZS byla řešena nedostatečně a oblast krizového řízení nebyla řešena vůbec. Proto ještě v roce 1999 dostal Parlament ke schválení návrh zákona. HZS se stal gestorem IZS a v roce 2000 byly schváleny dva zákony, zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o HZS), a zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném sboru a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o IZS). Na tyto dva zákony zanedlouho navázal třetí zákon krizové legislativy, kterým je zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Tyto zákony jsou v platnosti od 1. ledna 2001.

1.4 Složky IZS

Integrovaný záchranný systém je podle zákona tvořen dvěma skupinami složek, základními a ostatními složkami. Následující **obrázek č. 3** znázorňuje strukturu složek IZS.

Obrázek 3 Složky IZS [25]

1.4.1 Základní složky

Základní složky zajišťují nepřetržitou pohotovost a jsou schopny v případě MU okamžitě zasáhnout. Jsou rozmístěny po celém území státu.

Základní složky tvoří: [25]

- Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- zdravotnická záchranná služba,
- Policie ČR.

1.4.1.1 Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor vznikl na základě zákona o HZS ČR. Základním posláním HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat pomoc při MU, ať už se jedná o živelní pohromy, průmyslové havárie nebo jiné události. HZS ČR je hlavním koordinátorem a páteří celého IZS. Zabezpečuje koordinovaný postup při přípravě na MU a při provádění záchranných a likvidačních prací (dále jen „ZLP“). HZS při plnění svých úkolů spolupracuje jednak s ostatními složkami IZS, ale také se správními úřady, orgány samosprávy, právníky a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. [24]

Hasičský záchranný sbor tvoří Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „GŘ HZS“), které je součástí Ministerstva vnitra, 14 hasičských záchranných sborů krajů a nově Záchranný útvar HZS ČR v Hlučíně. V čele GŘ stojí generální ředitel HZS. Za jeho jmenování a odvolání je zodpovědný ministr vnitra. Pod HZS spadají i další instituce, mezi které můžeme zařadit Střední odbornou školu požární ochrany a Vyšší odbornou školu požární ochrany ve Frýdku-Místku, dále vzdělávací, technická a účelová zařízení, kterými jsou Odborná učiliště požární ochrany, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha, Opravárenský závod Olomouc a Základna logistiky Olomouc. [4] Strukturu HZS uvádím v **příloze B**.

HZS plní v rámci IZS několik úkolů, mezi základní lze zahrnout například zpracovávání koncepce požární ochrany kraje, výkon požárního dozoru, odpovědnost za připravenost jednotek HZS kraje a v neposlední řadě má HZS za úkol vyhodnocovat

informace potřebné pro zásah jednotek požární ochrany (dále jen „JPO“) a řízení záchranných prací. Do působnosti HZS spadá také ochrana obyvatelstva, krizové řízení a civilní nouzové plánování.

Záchranný útvar HZS ČR v Hlučíně vznikl ke dni 1. ledna 2009 na základě změny zákona o HZS a má celorepublikovou působnost. Úkolem útvaru je plnit mimořádné úkoly HZS ČR, provádět výcvik, výuku a výcvik k získání řidičského oprávnění a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů. K zásahu je jednotka záchranného útvaru vyslána na požadavek Operačního a informačního střediska Generálního ředitelství (dále jen „OPIS GŘ“). Jedinečnost útvaru v rámci HZS ČR spočívá především ve vybavení, které má útvar k dispozici, veškerá technika přešla k útvaru od armády [4].

Jednotky požární ochrany

Jednotkou požární ochrany se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (např. výbava automobilů).

Příloha zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“) dělí jednotky požární ochrany do šesti kategorií. Jednotlivé kategorie se liší územní působností a dobou dojezdu na místo zásahu a také tím, zda se jedná o hasiče z povolání nebo dobrovolníky. Na každý druh jednotky PO jsou stanoveny odlišné nároky na osoby vykonávající činnost v těchto jednotkách z hlediska odborné, zdravotní a psychické způsobilosti. Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce při hašení požárů a provádění ZLP je považována za výkon občanské povinnosti, zpravidla je vykonávána v pracovněprávním vztahu k obci nebo k HZS kraje. Jednotlivé kategorie se označují římskými číslicemi.

Druhy jednotek požární ochrany: [23]

- **JPO I** - jednotka HZS kraje složená z profesionálních hasičů,
- **JPO II** - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, jejíž členové vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší zaměstnání,
- **JPO III** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce PO dobrovolně,
- **JPO IV** – jednotka HZS podniku,

-
- **JPO V** – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, jejíž členové vykonávají službu v jednotce PO dobrovolně,
 - **JPO VI** – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku.

První tři kategorie, tedy JPO I až JPO III, jsou s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele. Zbylé tři kategorie se vyznačují pouze místní působností na území svého zřizovatele.

Vnitřní organizace a vybavení jednotek požární ochrany včetně rozmístění jednotlivých druhů těchto jednotek musí být volena tak, aby bylo území obce zabezpečeno podle stupně nebezpečí požadovaným množstvím prostředků a sil při plnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu. **Příloha C** uvádí kategorie jednotek požární ochrany a **příloha D** plošné pokrytí jednotkami požární ochrany při jednotlivých stupních nebezpečí.

Mezi základní úkoly jednotek požární ochrany patří:

- výkon požárního zásahu,
- výkon záchranných prací při MU,
- okamžité podávání zprávy o svém výjezdu hasičskému záchrannému sboru kraje.

1.4.1.2 Zdravotnická záchranná služba

Síť zdravotnické záchranné služby (dále „ZZS“) je tvořena čtrnácti územními středisky ZZS, která pokrývají území všech krajů a jsou zřizována krajem. Součástí územních středisek jsou okresní střediska ZZS.

ZZS jako jediná složka IZS není upravena samostatným zákonem, při plnění svých úkolů vychází ze zákona č. 20/1996 Sb., o péči o zdraví lidu a vyhlášky č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě (dále „vyhláška o ZZS“). Řízení ZZS není centralizované. Zatímco HZS ČR a Policie ČR na území státu fungují shodně, ZZS může mít teoreticky tolik modelů, kolik je krajů.

Hlavním úkolem zdravotnické záchranné služby je poskytnout odbornou přednemocniční neodkladnou péči, což znamená starat se o postiženého v místě vzniku úrazu nebo náhlého onemocnění a během dopravy k dalšímu ošetření. Přednemocniční péče je

poskytována při stavech, které bezprostředně ohrožují život postiženého, působí náhlé utrpení a bolest a bez rychlého poskytnutí pomoci mohou vést k trvalým následkům postiženého. [22]

K poskytování přednemocniční péče slouží **výjezdové skupiny**, které se dělí do třech kategorií: [22]

- **rychlá lékařská pomoc (RLP)**, kde velitelem posádky je lékař,
- **rychlá zdravotnická pomoc (RZP)**, kde velitelem posádky je záchranář,
- **letecká záchranná služba (LZS)**, kde zdravotnickou část posádky tvoří zdravotnický záchranář a lékař.

Kromě výše uvedených třech základních skupin je v praxi také využíván tzv. „setkávací systém“ neboli **Rendez-vous**, kdy se v místě zásahu sjíždějí dvě posádky, zdravotnická a lékařská. Po ošetření lékařem je pacient převezen zdravotnickou posádkou do nemocnice a lékař může odjet k dalšímu případu. Tento systém je nejvhodnějším a nejlevnějším způsobem zajištění přednemocniční neodkladné péče s lékařem v terénu ve větším městě.

Rozhodnutí o vyslání konkrétní výjezdové skupiny je v kompetenci dispečera. V případech, kdy došlo k selhání základních životních funkcí, je na místo události vyslána posádka RLP nebo LZS. V ostatních případech může být pacient ošetřen posádkou RZP.

System ZZS je organizován tak, aby jeho prvky byly schopny poskytnout pomoc na místě do 15 minut od přijetí oznámení. Interval do výjezdu, tedy čas od převzetí výzvy do výjezdu ZZP, by neměl přesáhnout 2 minuty.

1.4.1.3 Policie ČR

Policie České republiky (dále „PČR“) byla zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o Policii“) jako bezpečnostní sbor. Slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti a plnit další úkoly na úseku vnitřního pořádku. [26]

PČR je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji Policejní prezidium ČR, útvary s působností na celém území České republiky, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství. Činnost Policie ČR při plnění úkolů řídí Policejní prezidium

v čele s prezidentem, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády ČR. [26] Organizační schéma Policie ČR uvádím v příloze E.

Při plnění svých úkolů Policie spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a s fyzickými i právníckými osobami. Pokud je potřeba, dále je oprávněna spolupracovat s mezinárodní organizací INTERPOL, Evropským policejním úřadem, příslušnými orgány, institucemi Evropské unie a s jinými mezinárodními organizacemi.

V rámci IZS provádí Policie úkoly k řešení mimořádných událostí a krizových situací. Z těchto úkolů můžeme jmenovat uzavření prostoru, regulaci dopravy v místě MU, šetření vzniku mimořádné situace a identifikaci mrtvých a zabezpečení ochrany majetku. Hlavní podíl při společném zásahu složek IZS má pořádková činnost a regulace dopravy.

Jako jedna z hlavních složek IZS se podílí na ZLP. Letecká služba Policie ČR slouží především pro zásahové týmy Policie a zdravotnické týmy, leteckou pátrací a záchranou službu a složky IZS v případech vyhlášení mimořádného stavu.

Reforma Policie

Ministerstvo vnitra ČR (dále „MVČR“) zahájilo reformu policie a od 1. ledna 2009 uvedlo v účinnost nový zákon. Především se mění organizační uspořádání a ekonomika policie. Krajská policejní ředitelství získávají postavení organizačních složek státu a účetních jednotek, podobně jako je tomu u HZS. Výsledkem je decentralizace ekonomických činností na krajské správy a současně centralizace z okresní úrovně na krajskou. Těmito úkony se má dosáhnout toho, že Policejní prezidium se bude věnovat pouze rozhodování o záležitostech, které vyžadují centrální řízení. Do roku 2012 by mělo být zbudováno 14 krajských ředitelství, která se budou nacházet v krajských městech. Dosud jich je 8.

Neméně důležitou součástí reformy je snížení počtu velitelských míst, kdy nově na jednoho policejního velitele připadá průměrně osm podřízených policistů. Velký počet vedoucích vede k neefektivnímu řízení a k vysoké potřebě finančních prostředků. Zeštíhlení vedoucí struktury pak umožňuje posílení výkonných útvarů policie a zjednodušení a zrychlení rozhodovacích procesů. [13]

Mezi další změny, které přináší nový zákon, patří například odbourání nepolicejních činností, kam patří doručování soudních obsílek, asistence u banálních dopravních nehod nebo hlídkování na stadionech. Dále dochází k obměně vozového parku Policie, automobily mají zcela nové barevné provedení. Místo původních bílých škodovek se zeleným pruhem můžeme na českých silnicích spatřit policejní automobily značky Škoda Octavia ve stříbrném

provedení s modrými pruhy kříženými žlutými reflexními pásy. Kompletní přeměna, stabilizace a nová struktura budou hotovy k 1. lednu 2012.

1.4.2 Ostatní složky

Ostatní složky poskytují plánovanou pomoc při ZLP na vyžádání. Tato plánovaná pomoc se od běžné osobní a věcné pomoci odlišuje tím, že je možné s nabízenou pomocí při vzniku MU předem počítat. Zákon definuje plánovanou pomoc na vyžádání jako *předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami IZS při provádění ZLP*.

Základní složky většinou nemají v místě MU všechny potřebné síly a prostředky pro vykonávání potřebné činnosti, proto je vhodné využít některou z ostatních složek IZS v místě potřeby. Plánovaná pomoc je poskytována na základě uzavření smlouvy, která nese název *Dohoda o plánované pomoci na vyžádání*. Uzavřením této smlouvy se z poskytovatele pomoci stává ostatní složka IZS. [17]

Ostatní složky tvoří: [25]

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR),
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Vězeňská služba, Bezpečnostní informační služba),
- ostatní záchranné sbory (např. Horská služba, Vodní záchranná služba, Český červený kříž),
- orgány ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice),
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů.

V době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče.

1.4.2.1 Armáda ČR

Armáda České republiky (dále „AČR“) je jako součást ozbrojených sil ČR vytvářena k zajištění bezpečnosti ČR. Díky schopnosti rychlého nasazení a kapacitním možnostem

představuje dominantní prvek mezi ostatními složkami IZS. Síly AČR jsou používány v případech, kdy vzniklou MU nejsou schopny zvládnout složky IZS samy. Její pomoc spočívá především v nasazení záchranných praporů, specialistů s příslušnou technikou a živé síly.

Záchranné prapory jsou využívány především k provádění ZLP při pohromách a jiných závažných situacích, poskytují humanitární pomoc postiženému obyvatelstvu a koordinují nasazení sil a prostředků armády s orgány státní správy. Pro tyto práce jsou materiálně vybaveny. Do konce roku 2008 bylo v ČR celkem šest záchranných praporů, od ledna 2009 už spadají pod Ministerstvo obrany ČR jen dva, a to v Rakovníku a Olomouci. Každý záchranný prapor je tvořen ženijními, požárními a zdravotnickými jednotkami. [8]

Využití speciálních jednotek závisí na konkrétní situaci, mohou být využity protichemické jednotky, ženijní jednotky s příslušnou technikou nebo jednotky, které disponují vzdušnými prostředky.

V případě, že nastane přírodní katastrofa velkého rozsahu, záchranné prapory jsou využívány také k poskytování živé síly. Jako příklad lze uvést plnění pytlů s pískem a jejich umístění do hrází v případě rozsáhlé povodně.

1.4.2.2 Obecní policie

Obecní policie je orgánem obce, který zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Při plnění svých úkolů spolupracuje s Policíí ČR. Obecní policii zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou. V obci, která je městem, statutárním městem a v Praze se obecní policie označuje jako městská policie.

Obecní policii řídí starosta, pokud není řízením pověřen jiný člen obecního zastupitelstva. V rámci zabezpečování veřejného pořádku obecní policie zejména přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití, na bezpečnost a plynulost na pozemních komunikacích, odhaluje přestupky, podílí se na prevenci kriminality, upozorňuje osoby na porušování předpisů a provádí opatření k jejich nápravě. Činnost obecní policie vykonávají strážníci, kteří jsou v pracovním poměru k obci. [15]

V případě vzniku krizové situace na území mimo působnost obecní policie je starosta oprávněn uzavřít veřejnoprávní smlouvu, na jejímž základě může obecní policie vykonávat úkoly i na území jiné obce, která je smluvní stranou této smlouvy.

1.5 Koordinace složek IZS

Základní složky IZS mají zřízena operační střediska, kterými jsou operační střediska HZS kraje, operační střediska Policie ČR a operační střediska zdravotnické záchranné služby. Úkolem těchto středisek je vyhodnotit tísňové volání. Pokud řešení MU náleží do věcné působnosti tohoto střediska, vyžádá si v případě potřeby spolupráci další složky IZS. V případě, že tato MU nenáleží do jeho působnosti, předá přijaté informace operačnímu středisku složky, do jejíž kompetence událost spadá. Pokud řešení MU vyžaduje spolupráci více složek IZS, předá informace také územně příslušnému OPIS IZS, které zajišťuje součinnost těchto složek.

Při řešení MU je nezbytná spolupráce složek IZS, správních úřadů, ale i havarijních a pohotovostních služeb. Tato spolupráce je realizována na třech úrovních v závislosti na tom, kdo při provádění ZLP má na starosti vlastní koordinaci zásahu.

Úrovně řízení ZLP jsou následující: [21]

- **strategická úroveň řízení** – koordinuje starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje nebo MV (prostřednictvím GŘ HZS),
- **taktická úroveň řízení** – koordinuje velitel zásahu v místě MU,
- **operační úroveň řízení** – koordinuje OPIS IZS.

1.5.1 Koordinace na strategické úrovni

Koordinace na strategické úrovni znamená zapojení starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje nebo Ministerstva vnitra do koordinace ZLP. O tuto spolupráci může požádat velitel zásahu. V případě vyhlášení nejvyššího stupně poplachu podle poplachového plánu IZS je na rozhodnutí hejtmana a ministerstva vnitra, jestli převezmou koordinaci ZLP. Ke své koordinaci mohou využívat jako pracovní orgán krizový štáb. [27]

Účelem koordinace na strategické úrovni je především zapojení sil a prostředků v působnosti ministerstev, jiných správních úřadů, hejtmanů a starostů obcí s rozšířenou působností v souladu s potřebami ZLP a ochrany obyvatelstva. Tato koordinace je potřeba dále ke stanovení priorit ZLP při rozsáhlých MU, k zabezpečení materiálních a finančních

podmínek pro činnost složek při provádění ZLP a k zajištění návaznosti ZLP s opatřeními pro krizové stavy. [21]

Koordinace ministerstvem

Ministerstvo vnitra provádí ústřední koordinaci ZLP prostřednictvím GŘ HZS tak, že povolává a nasazuje potřebné síly a prostředky a koordinuje pomoc poskytovanou postiženému území jinými kraji, ministerstvy, jinými ústředními správními úřady a ze zahraničí. V případě potřeby má MV možnost vyžádat si spolupráci zástupců jiných ministerstev, zástupců ostatních složek IZS a případně také dalších odborníků, jejichž spolupráce může být při provádění ZLP prospěšná.

Při ústřední koordinaci je úkolem GŘ především analyzovat situaci v postiženém území, sledovat a zdokumentovat činnost nasazených sil, organizovat spojení ministerstva s místem MU a zpracovat informace pro sdělovací prostředky. [21]

Ústřední koordinace ZLP na úrovni MV je potřeba v několika situacích. První z nich je případ, kdy MU přesahuje státní hranice České republiky a je nezbytná koordinace ZLP nad rámec příhraničních styků. Jiným případem je situace, kdy MU přesahuje území kraje a je vyhlášen nejvyšší stupeň poplachu. Třetí možností je situace, že o ústřední koordinaci požádá velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností nebo hejtman.

Koordinace hejtmanem

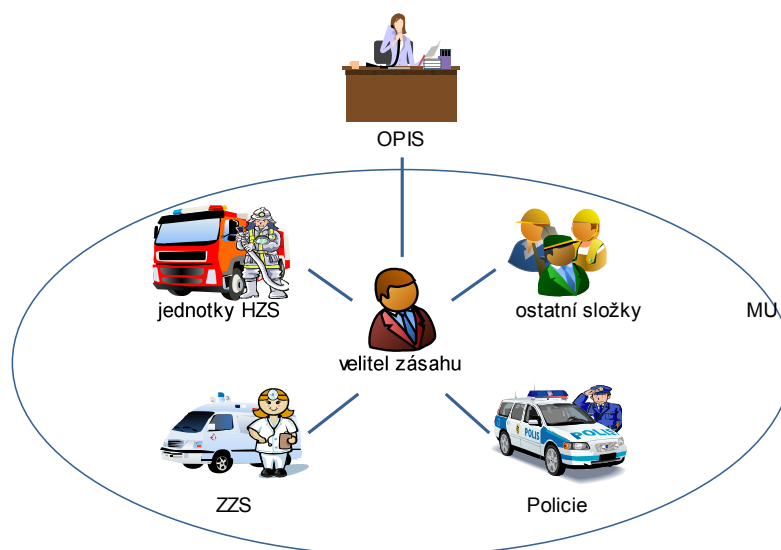
Hejtman organizuje IZS na úrovni kraje a koordinuje a kontroluje přípravu na MU prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, právníckými a fyzickými osobami. V neposlední řadě také schvaluje havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a poplachový plán kraje.

Koordinace starostou obce s rozšířenou působností

Starosta obce s rozšířenou působností koordinuje ZLP při řešení MU vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Tuto koordinaci provádí v případě požádání velitele zásahu. Při koordinaci může starosta využít krizový štáb své obce. Mimo jiné také schvaluje vnější havarijní plán.

1.5.2 Koordinace na taktické úrovni

Za koordinaci složek při společném zásahu v místě nasazení složek IZS zodpovídá velitel zásahu. Tím se zpravidla stává velitel jednotky požární ochrany s právem přednostního velení, případně vedoucí zasahujících sil a prostředků té složky, která v místě zásahu provádí převažující činnost. Na **obrázku č. 4** je znázorněna koordinace velitelem zásahu na místě MU.

Obrázek 4 Koordinace v místě MU [Zdroj: vlastní]

Velitel zásahu je při provádění ZLP oprávněn mimo jiné zakázat vstup neoprávněným osobám na místo MU, vyzvat právnické nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci, zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán, rozdělit místo zásahu na sektory a stanovit jejich velitele. Velitel zásahu podle závažnosti MU vyhláší odpovídající stupeň poplachu podle poplachového plánu IZS. [27]

Štáb velitele zásahu si zřizuje velitel zásahu jako svůj výkonný orgán. Má několik členů, z nichž nejdůležitější je náčelník štábu. Ten odpovídá za činnost celého štábu, zastupuje velitele zásahu v době jeho nepřítomnosti a v místě zásahu zajišťuje styk s veřejností. Další členové mají za úkol zabezpečit spojení mezi jednotkami IZS a operačním střediskem v místě zásahu, zajistit součinnost složek IZS, zorganizovat materiální zabezpečení jednotek. Dalším možným úkolem člena štábu je analýza situace za účelem přípravy rozhodnutí velitele zásahu. [17]

Jak je uvedeno výše, velitel zásahu může rozdělit místo zásahu v případě potřeby na jednotlivé sektory. Základním předpokladem úspěchu u velkých zásahů je totiž udržení organizovanosti činnosti záchranářů. Například u zásahu, kde uniká nebezpečná látka, je

vhodné rozdělit místo zásahu na nebezpečnou zónu a vnější zónu, kdy v nebezpečné zóně se mohou pohybovat jen záchranáři vybavení ochrannými prostředky. Dalším možným dělením je rozdělení na prostor pro odpočinek jednotek, úložiště zraněných, heliport pro přistávání vrtulníků a podobně.

1.5.3 Koordinace na operační úrovni

Na operační úrovni je koordinace složek IZS prováděna prostřednictvím OPIS IZS. Úlohu OPIS IZS plní operační a informační střediska HZS krajů. Toto středisko na žádost velitele zásahu povolává k zásahu jak ostatní základní složky IZS prostřednictvím jejich operačních středisek, tak také složky ostatní. OPIS má mezi středisky koordinační roli, ovládá systémy varování a vyrozumění pro obyvatelstvo a je spojovým uzlem mezi místem zásahu a nejvyšší, strategickou, úrovní řízení. Důležitým prvkem je výměna informací mezi OPIS a operačními středisky základních složek, jen tak může být zajištěna kvalitní spolupráce. [15]

Mezi základní úkoly OPIS patří tedy především příjem a vyhodnocování informací o MU, dále v případě potřeby zabezpečuje vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění příslušných orgánů podle dokumentace IZS, povolává a nasazuje síly a prostředky HZS, jednotek PO a dalších složek IZS podle poplachového plánu nebo podle požadavků velitele zásahu. Při tom dává pozor, aby uvedené požadavky nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného HZS, hejtmana nebo Ministerstva vnitra při jejich koordinaci ZLP. OPIS může vyžadovat osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu a při nebezpečí z prodlení může provést varování obyvatelstva na ohroženém území. Po celou dobu zásahu udržuje spojení s operačními středisky základních složek a s ostatními složkami, s místy zásahu a s krizovými štáby.

1.6 Plánování IZS

Podle vyhlášky č. 328/2001, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, tvoří dokumentaci IZS následující dokumenty:

- havarijní plán kraje a vnější havarijní plán,
- dohoda o poskytnutí pomoci,

-
- ústřední poplachový plán a poplachový plán kraje,
 - dokumentace o společných ZLP a statistické přehledy,
 - dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek,
 - typové činnosti složek při společném zásahu.

V následující části své práce se pokusím stručně charakterizovat jednotlivé dokumenty.

1.6.1 Havarijní plány

Součástí dokumentace IZS jsou havarijní plány. Existují dva typy, havarijní plán kraje a vnější havarijní plán. Jejich struktura je podobná, obsahují informativní část, to znamená popis území a analýzu rizik, a operativní část, kde se jedná o konkrétně rozpracovaný poplachový plán IZS. Složky IZS mají v havarijních plánech vlastní operační plány nazvané plány konkrétních činností, např. zdravotnický traumatologický plán, veterinární pohotovostní plán, policejní plán ochrany veřejného pořádku a další.

Havarijní plány tedy tvoří soubory instrukcí nutné pro zvládnutí havárií. Jsou to dokumenty, v nichž jsou uvedeny popisy činností a opatření, které je nutné provést při vzniku závažné havárie a které povedou k minimalizaci jejich dopadů. Pravidelně se prověřuje znalost a funkčnost těchto plánů. Velká pozornost je věnována také havarijním cvičením, aby se prověřila připravenost zaměstnanců a příslušných organizací na zvládnutí případné havárie.

Jak havarijní plán kraje, tak také vnější havarijní plán musí být vyhotoven ve dvou vyhotoveních. Jedno se ukládá jako součást krizového plánu kraje sloužící pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhé vyhotovení pak dostane OPIS kraje.

Havarijní plán kraje

Havarijní plán kraje je dokument, který se zpracovává pro řešení takových MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Zpracování tohoto dokumentu náleží do kompetence HZS kraje, přičemž při tvorbě plánu se vychází z analýzy vzniku možných MU a z toho vyplývajících ohrožení území kraje. Dále je také možné využít podklady poskytnuté právníky a fyzickými osobami, ale i dotčenými správními, obecními úřady a jednotlivými složkami IZS. Každá složka, úřad nebo obec, která plní úkoly

vyplývající z havarijního plánu kraje, dostane od HZS kraje výpis z plánu pro rozpracování jejich činnosti pro případ vzniku MU. [15]

Vnější havarijní plán

Vnější havarijní plán se zpracovává pro dvě kategorie zařízení, a to pro jaderné zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření IV. kategorie, a pro objekty a zařízení, u kterých je možný vznik závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami, u nichž je stanovena zóna havarijního plánování.

Vnější havarijní plán zpracovává HZS kraje. V případě, že zóna havarijního plánování zasahuje na území více než jednoho správního obvodu obce s rozšířenou působností, plán schvaluje hejtman. Pokud zóna havarijního plánování nepřesahuje hranici jednoho správního obvodu, schválení plánu náleží do kompetence starosty obce s rozšířenou působností. V případě, že zóna havarijního plánování zasahuje na území více krajů, na zpracování plánu se podílí HZS příslušných krajů každý poměrnou částí. [15]

1.6.2 Dohoda o poskytnutí pomoci

Dohody o poskytnutí pomoci jsou písemné dohody, jejichž prostřednictvím jsou zabezpečovány síly a prostředky, které není vhodné pořizovat přímo pro složky IZS především z toho důvodu, že jsou využívány jen zřídka nebo výjimečně. Dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci jsou uzavírány s právníky nebo podnikajícími fyzickými osobami, s kterými je předem ujednáno rozsah a způsob pomoci pro účely provádění ZLP. Jsou součástí poplachového plánu IZS. Tímto způsobem se často sjednávají jeřáby a další těžká technika potřebná pro provádění ZLP, ale také třeba ubytování a stravování.

Dohody o poskytnutí plánované pomoci na vyžádání uzavírá GŘ nebo HZS kraje s ostatními složkami IZS. Obsahují časové limity pro nasazení sil a prostředků ostatní složky k provádění ZLP po oznámení, dále sestavu sil a prostředků a činnosti, které se zavazuje tato složka vykonávat. Bez uzavření této dohody nemohou být prostředky a síly subjektu považovány za ostatní složku IZS.

1.6.3 Poplachové plány

Poplachové plány je možné rozdělit na ústřední poplachový plán a poplachové plány kraje. Důležitou součástí poplachových plánů je především spojení se základními a ostatními složkami IZS a přehled sil a prostředků ostatních složek, které je možno využít při ZLP na základě uzavřených smluv s fyzickými nebo právníckými osobami včetně způsobu jejich povolání. Kromě toho plán uvádí způsob vyrozumívání a povolávání vedoucích složek, členů krizových štábů a dalších osob zahrnutých do havarijního plánu.

Ústřední poplachový plán

Ústřední poplachový plán je základním dokumentem pro ústřední koordinaci ZLP a je uložen na OPIS GRH HZS. Použije se při koordinaci ZLP Generálním ředitelstvím HZS ČR. Obsahuje přehled prostředků a sil, které jsou k dispozici pro řešení MU na celém území ČR a do místa zásahu se dostanou nejdéle do 24 hodin.

Poplachový plán kraje

Poplachový plán kraje je uložen na OPIS kraje a je veřejně přístupný jako součást nařízení kraje k požárnímu poplachovému plánu kraje. Využívá se v případech, kdy koordinaci ZLP provádí HZS kraje, hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností nebo jsou ZLP koordinovány v místě zásahu velitelem zásahu, pokud je pomoc vyžadována.

Poplachové plány krajů vycházejí ze zpracovaných havarijních plánů krajů a v nich obsažených analýz rizik. Z toho vyplývá, že kraj nemusí vždy mít k dispozici takovou sestavu sil a prostředků IZS, které by byly schopny zasáhnout při jakémkoli typu MU. V případě, že dojde ke vzniku málo pravděpodobné MU, mohou kraje počítat s pomocí vyžádanou prostřednictvím ústředního poplachového plánu kraje IZS nebo od sousedních krajů.

1.6.4 Ostatní dokumentace

Dokumentace o společných ZLP a statistické přehledy

Složky IZS zpracovávají vlastní dokumentaci o ZLP, které prováděly na místě zásahu při vyhlášeném prvním nebo druhém stupni poplachu. V případě vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu zpracovává zprávu o zásahu velitel zásahu. V situaci, kdy je vyhlášen třetí nebo zvláštní stupeň poplachu na území, které je postižené MU a je-li na tomto

území více než jedno místo zásahu, zpracování zprávy o zásahu má na starosti HZS kraje. Tato zpráva o zásahu musí mimo jiné obsahovat údaje o vzniku MU, popis průběhu ZLP, údaje o postupu složek při zásahu a o konečných následcích MU včetně počtu zachráněných osob a poskytnuté pomoci.

Statistiku o MU spojených se ZLP zpracovává HZS. Statistické údaje by měly být zpracovány tak, aby mohly být využitelné pro analýzu MU, případně pro potřeby obnovy území postiženého MU a pro další potřeby složek.

Dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek

Společné školení, výcvik a instruktáže slouží pro přípravu na MU. Jejich dokumentace musí obsahovat minimálně údaje o lektorech a účastnících, časové údaje a údaje o obsahu odborné přípravy.

Dokumentace o společných cvičeních má velký význam především proto, že při případném úrazu nebo způsobení škody v průběhu cvičení slouží jako průkazný podklad pro vyšetření a odškodnění oprávněných osob.

Typové činnosti složek při společném zásahu

Typové činnosti složek při společném zásahu vydává GŘ HZS a obsahují postup složek při ZLP s ohledem na druh a charakter MU.

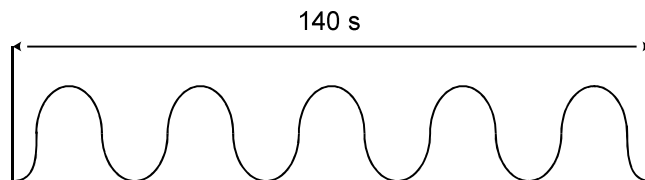
1.7 Varování obyvatelstva a stupně poplachu

1.7.1 Varování obyvatelstva

Smyslem varování obyvatelstva je včasné předání varovné informace o MU, která hrozí nebo již vznikla, a vyžaduje realizaci opatření potřebných pro ochranu života a zdraví obyvatel a majetku. Je souhrnem organizačních, technických a provozních opatření. Podle zákona o IZS varování zabezpečují hasičské záchranné sbory krajů a obecní úřady.

Při varování obyvatelstva může být využito několika prostředků, k základním patří elektrické sirény a obecní rozhlas, které mohou kromě varovného signálu odvíjet také tísňovou informaci. Potřebné informace a MU mohou lidé také získat prostřednictvím rozhlasových a televizních stanic a pevných i mobilních telefonů. [4]

Základním varovným signálem v případě hrozby nebo vzniku MU je signál „všeobecná výstraha“. Tento signál je charakteristický kolísavým tónem a trvá 140 vteřin, může zaznít i třikrát po sobě.

Obrázek 5 Průběh signálu „všeobecná výstraha“ [Zdroj: vlastní]

1.7.2 Stupně poplachu

V případě MU je v místě zásahu vyhlášen jeden ze stupňů poplachu, kdy nejvyšším je čtvrtý stupeň, který se také označuje jako zvláštní stupeň. Jednotlivé stupně se od sebe liší rozsahem MU, tedy různou potřebou nasazení sil a prostředků při vykonávání ZLP, dále organizací řízení zásahu a koordinací složek IZS. Vyhlášení konkrétního stupně poplachu je závislé na závažnosti situace. OPIS o závažnosti situace usuzuje z přijaté zprávy o MU nebo z požadavků velitele. Stupně poplachu jsou následující: [21]

- **První stupeň poplachu** je vyhlášen v případě, kdy při MU dochází k ohrožení jednotlivých osob nebo objektů na území nepřesahující 500 m². Při takovéto události provádí ZLP základní složky IZS, které není potřeba při společném zásahu neustále koordinovat.
- **Druhý stupeň poplachu** se vyhlásí v takovém případě, kdy je mimořádnou událostí ohroženo maximálně 100 osob, více než jeden objekt, prostředky hromadné osobní dopravy nebo územní plocha do 10 000 m². V takové situaci provádí ZLP základní složky spolu s ostatními složkami IZS kraje, kde k MU došlo. Koordinace při společném zásahu je nutná a provádí ji velitel zásahu.
- **Třetí stupeň poplachu** je vyhlášen, pokud MU ohrožuje 100 až 1000 osob, areál, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, produktovody, povodí řek nebo se jedná o hromadnou havárii v silniční nebo v letecké dopravě. Vyhlášení tohoto stupně se týká také ohrožení území o ploše do 1 km². Zásah provádí základní složky spolu s ostatními složkami IZS. Při společném zásahu je nezbytné složky koordinovat v místě

zásahu velitelem zásahu s pomocí štábu velitele. Místo zásahu je vhodné rozdělit na sektory a úseky. Na základě rozhodnutí důstojníka HZS, případně velitele zásahu, je vyhlášení třetího stupně poplachu oznámeno prostřednictvím OPIS hejtmánovi, případně starostovi dotčené obce s rozšířenou působností.

- **Zvláštní stupeň poplachu** se vyhlásí v případě, že MU ohrožuje minimálně 1000 osob, obce nebo území o ploše větší než 1 km². Při tomto stupni poplachu provádí ZLP základní a ostatní složky IZS s pomocí jiného kraje, případně je možné využít pomoc ze zahraničí. Při společném zásahu je nutná koordinace na strategické úrovni. OPIS ohlašuje vyhlášení zvláštního stupně poplachu hejtmánovi nebo starostovi obce s rozšířenou působností. Povinností OPIS je povolání a nasazení potřebných prostředků a sil z kraje, koordinuje pomoc se sousedními kraji a o vyhlášení zvláštního stupně poplachu informuje GŘ.

1.8 Telefonní centra tísňového volání

Tísňové volání je službou státu a jejím prostřednictvím je zajišťována ochrana základních lidských práv – ochrana života, zdraví a majetku. Na základě informace předané prostřednictvím tísňového volání zahajují složky IZS svou činnost, realizují výjezd a zásah v místě ohlášené události.

V České republice jsou k dispozici tato čísla tísňového volání:

150	Hasičský záchranný sbor
155	Zdravotnická záchranná služba
158	Policie ČR
156	Obecní policie

Od roku 2003 je u nás možné využít také číslo **112**, což je jednotné evropské číslo tísňového volání.

1.8.1 Jednotné číslo tísňového volání (112)

V roce 1991 Rada Evropských společenství vydala rozhodnutí o zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání. Důvodem bylo poskytnout pouze jediné číslo pro případ nouze ve státech EU a umožnit přístup k havarijním službám především pro lidi, kteří hodně cestují.

Každý stát používá vlastní tísňová čísla, která cizinec většinou nezná, proto je užitečné pamatovat si toto jediné číslo, které je společné pro všechny státy EU. Na daném čísle musí být zabezpečeno, že zpráva o MU bude přijata a následně zabezpečena příslušná reakce.

Zavedení evropského čísla tísňového volání bylo jednou z podmínek vstupu ČR do Evropské unie. Toto číslo bylo u nás zavedeno 2. ledna 2003 v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 19. dubna 2000. [4]

Tísňové hovory na jednotné číslo tísňového volání jsou odbavovány na 14 telefonních centrech, které jsou umístěny v sídlech hasičských záchranných sborů krajů. Telefonní centrum tísňového volání (dále „TCTV“) je pracoviště, které zabezpečuje příjem tísňových volání na lince 112, ale nyní je již na tuto linku svedeno také volání na číslo 150. Zde tísňovou zprávu vyhodnotí a následně předají potřebné údaje místně příslušnému středisku složky IZS.

Technologie telefonních center tísňového volání propojuje základní složky IZS, což umožňuje rychlé vyhodnocení vzniklé situace a okamžitou reakci záchranných složek. Moderní softwarové vybavení umožňuje identifikovat adresu volajícího z pevné sítě nebo určit polohu mobilního telefonu. Identifikace polohy mobilního telefonu je zavedena jen v 5 zemích EU včetně ČR.

TCTV jsou v rámci České republiky vzájemně hlasově a datově propojena, to znamená, že jsou navzájem plně zastupitelná. V případě přetížení nebo výpadku v jednom kraji je volající automaticky přesměrován na jiné telefonní centrum 112, aniž by se to projevilo na rychlosti nebo kvalitě odbavení. To zaručuje, že se volající vždy dovolá. Na toto tísňové telefonní číslo je možné se dovolat i bez kreditu, bez SIM karty a v případě, že je na místě signál alespoň jednoho mobilního operátora.

Operátoři telefonních center jsou schopni odbavovat tísňové hovory nejen v češtině, ale i v jiných řečech, například v angličtině a v němčině. K dispozici mají také softwarovou podporu pro další světové jazyky. Z celkového počtu hovorů je necelých 5 % z nich v cizí

řeči, z toho přibližně polovina v anglickém jazyce, 30 % v německém jazyce a 20 % v ostatních jazycích, z nichž nejvýznamnějšími jsou ruština a polština.

Česká republika se může pochlubit jednou z nejvyspělejších linek 112 v Evropě, což dokazuje ocenění v jedné z kategorií „112 Awards“, které v únoru letošního roku převzal HZS ČR na slavnostním ceremoniálu v Bruselu v předvečer Evropského dne 112. Evropský den 112 se tentokrát uskutečnil pod záštitou českého předsednictví EU a organizuje ho Asociace evropského čísla tísňového volání (EENA) ve spolupráci s Evropskou komisí a Evropským parlamentem. Důvodem je především informování občanů o významu tísňového čísla 112. [4]

1.8.2 Služba eCall

Služba eCall je celoevropský systém tísňových volání z vozidel. Prakticky to znamená, že v případě dopravní nehody kdekoliv v Evropě automobil pomocí speciálního přístroje zavolá na tísňovou linku 112. Kromě automatické aktivace je možné zavolat pomoc prostřednictvím speciálního tlačítka. Komunikace se skládá z části datové a hlasové. Výhodou tedy je, že pomoc se dostane i k člověku, který není schopen mluvit a jinak by neměl možnost si pomoc sám přivolat. Tímto voláním jsou předány hlavní údaje o závažnosti havárie a místě nehody operačnímu středisku.

Memorandum o porozumění systému eCall podepsala Česká republika spolu se Španělskem a Portugalskem 18.9.2007. Již dříve dokument podepsalo více než deset států Evropy. Zkušební testy Ministerstva dopravy a HZS proběhly úspěšně a systém by mohl začít fungovat v roce 2010, od tohoto roku by měl být také podle tiskového mluvčího Ministerstva dopravy systém povinnou výbavou automobilu. Cena palubní jednotky by neměla přesáhnout 4 000 Kč. [9]

Hlavním důvodem zavedení služby eCall je rychlejší ohlášení nehody a s tím související rychlejší záchrana zraněných osob a menší počet mrtvých. Podle odhadů Evropské komise lze takto zachránit až 2500 osob ročně. Systém eCall by měl být schopen ohlásit nehodu a její místo do 25 sekund, v případě modernějšího digitálního vysílání by měl být signál odeslán během tří až čtyř sekund. Záchraný systém bude spuštěn pouze v případě nehody.

2 Analýza IZS ČR

2.1 Charakteristika České republiky

Česká republika je vnitrozemským státem, který leží uprostřed mírného pásu severní polokoule ve střední Evropě. Sousedí se čtyřmi státy: Polskem, Německem, Rakouskem a Slovenskem. Sama Česká republika nemá přístup k moři, nejbližší se nacházejícími moři jsou Baltské a Středozemní, které patří mezi Čechy nejnavštěvovanější. Významnými řekami protékajícími Čechami jsou Labe a Vltava, která je zároveň nejdelší řekou v ČR, Moravou prochází Dyje a Morava a ve Slezsku můžeme najít Odru s Opavou. Nejvyšším pohořím u nás jsou Krkonoše, jejichž dominantu tvoří Sněžka ležící na hranicích s Polskem. Kvůli dobrým sněhovým podmínkám patří k nevyhledávanějším lyžařským destinacím. Dalším turisty vyhledávaným pohořím je Šumava nacházející se na jihu republiky.

Plocha území republiky zaujímá celkem 78 866 km², což je něco málo přes 2 % velikosti EU. Svou rozlohou patří ke středně velkým evropským státům. Co se týče nadmořské výšky, 67 % plochy území republiky leží do 500 metrů nad mořem, 32 % ve výšce 500 až 1000 metrů a pouze 1 % území leží výš než 1000 metrů nad mořem. [2]

Česká republika je rozčleněna do 14 krajů. Největším krajem je Středočeský kraj, který obklopuje Prahu ze všech stran. Největší město republiky je Praha, pak následuje Brno a Plzeň. Česká republika je složena z celkem 6 331 obcí, průměrná hustota obyvatel je 132,7 obyvatel na km².

Česká republika se může pochlubit velmi hustou dopravní sítí, v EU je dokonce na prvním místě v hustotě železniční sítě, činí 120 km na tisíc km² území. Kromě vlaku je při cestování možné využít samozřejmě i další prostředky, ať už je to automobil, kolo, prostředky MHD, loď nebo letadlo. Posledně jmenovaný dopravní prostředek je vzhledem k celkem malému území republiky využíván převážně k mezinárodním letům.

Nejvyužívanějším typem dopravy je u nás silniční doprava. Celá republika je protkána silnicemi první, druhé i třetí třídy. Celkem je tu rozprostřeno 55 583 km silnic, z toho 5 843 km silnic I. třídy, 14 660 km II. třídy a 34 118 km III. třídy. Cestující mohou využívat také dálnic a rychlostních komunikací, jejichž délka je 962 km.

V České republice, stejně jako v jiných vyspělých zemích, každoročně stoupá počet registrovaných vozidel. Ke konci roku 2008 bylo u nás evidováno celkem 7 081 145 vozidel,

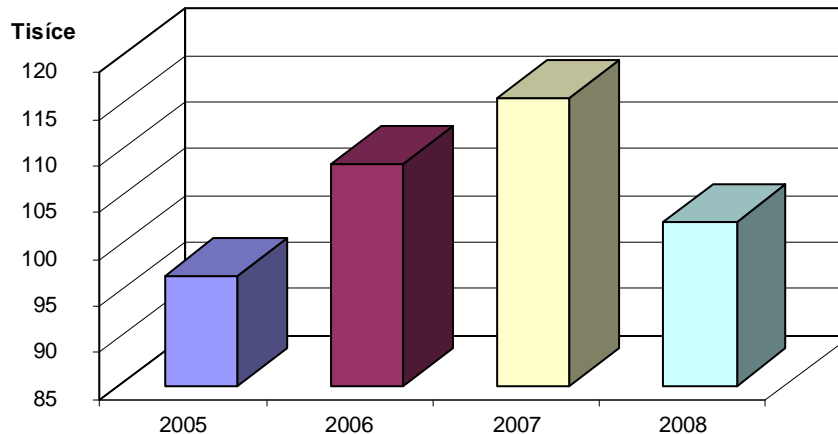
z toho většinu (4 423 370) tvoří osobní automobily. Pro porovnání, proti roku 2007 je to nárůst o 274 813 vozidel.

Vlastní automobil má dnes téměř každý druhý. Průměrný věk automobilu v ČR je 13,82 let. Tento stav není ideální, protože u starších automobilů může častěji docházet k poruchám, ale hlavním důvodem je především znečišťování životního prostředí emisemi. Nová auta jsou přece jen šetrnější a také bezpečnější. Obnovení vozového parku by mohlo pomoci zavedení tzv. „šrotového“.

2.2 Analýza IZS ČR

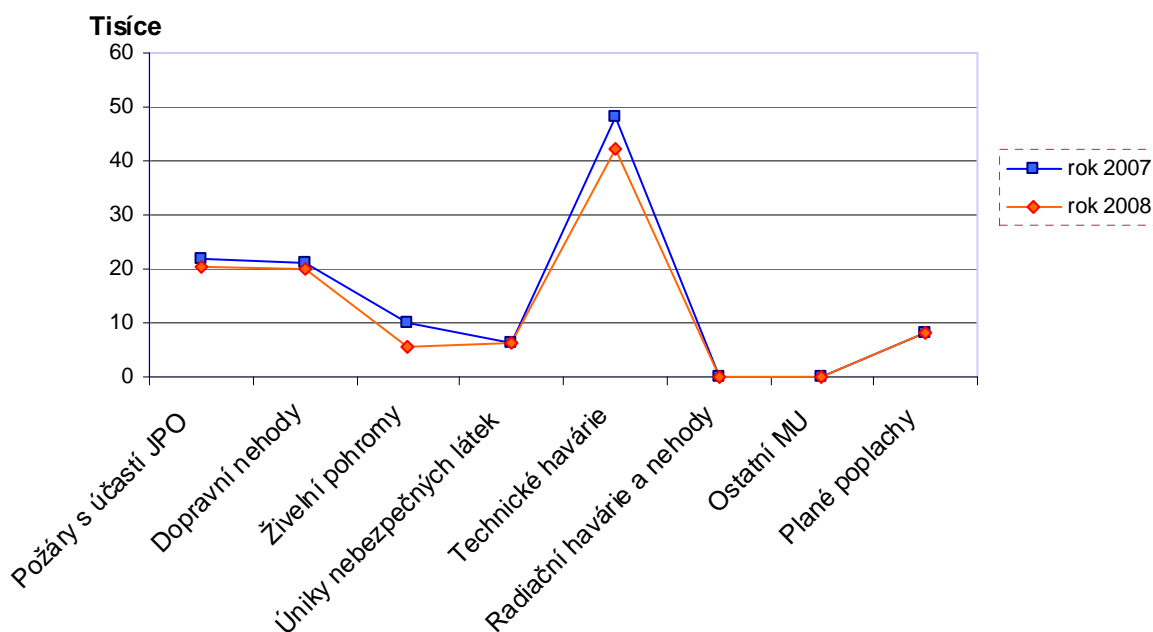
2.2.1 Mimořádné události

V roce 2008 bylo zaznamenáno v ČR celkem 102 646 MU, kde byl potřeba zásah JPO. V porovnání s předchozím rokem je to o 13 204 událostí méně. Následující **obrázek č. 6** znázorňuje vývoj počtu MU za poslední 4 roky.

Obrázek 6 Vývoj počtu MU [20]

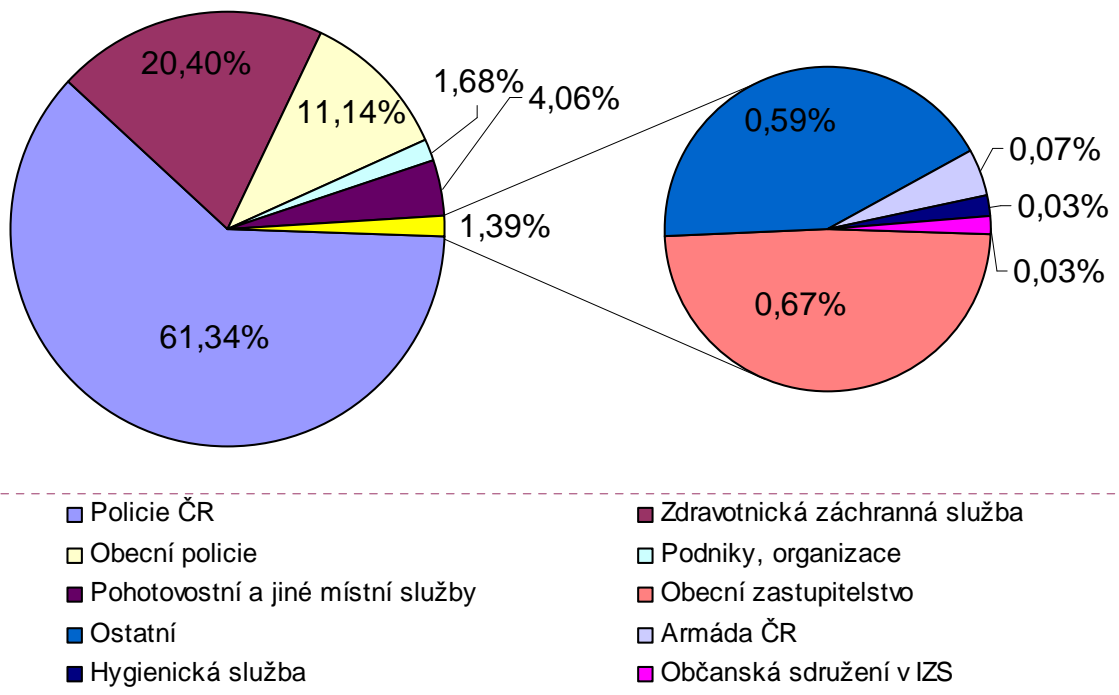
Jak můžeme vidět na **obrázku č. 7**, v porovnání s předcházejícím rokem došlo u téměř všech druhů MU k poklesu, výjimkou jsou pouze plané poplachy, jejichž počet se zvýšil o 1 %.

Obrázek 7 Porovnání počtu MU [20]

První místo v počtu událostí obsadily technické havárie. Většinou se jednalo o vyprošťování a záchranu osob nebo zvířat, otevírání uzavřených prostor a odstraňování překážek na komunikacích. V případě živelních pohrom došlo k výraznému poklesu, výrazný podíl na těchto událostech v roce 2007 měl orkán Kyrill, který napáchal svým řáděním velké škody. Následky živelních pohrom likvidovali hasiči nejvíce v Moravskoslezském kraji. Dále se také snížil počet požárů, dopravních nehod, ke kterým vyjeli hasiči, úniky nebezpečných látek, kde se ve většině případech jednalo o únik ropných produktů a ostatních MU. V případě ostatních MU šlo převážně o případy související s ptačí chřipkou, například vyhledávání a likvidování mrtvých ptáků.

Jak vyplývá ze statistik, nejčastěji s jednotkami PO spolupracují ostatní základní složky, tedy Policie ČR a ZZS. Spolupráce mezi JPO a Policií se uskutečnila v loňském roce ve více než 60 % výjezdů. **Obrázek č. 8** zobrazuje i další formy spolupráce mezi složkami IZS.

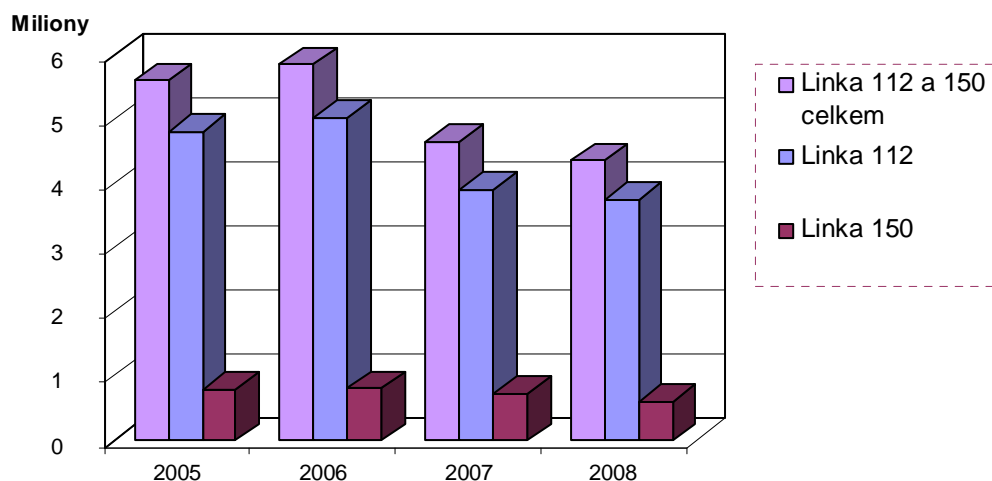

Obrázek 8 Spolupráce složek s JPO při zásahu [20]

2.2.2 Tísňová volání

Podle údajů Evropské komise je v ČR možné dovolat se na linku 112 během 20 sekund. V tomto ohledu ČR za ostatními zeměmi EU zaostává, jinde v Evropě je možno spojit se s operátorem už během několika málo sekund.

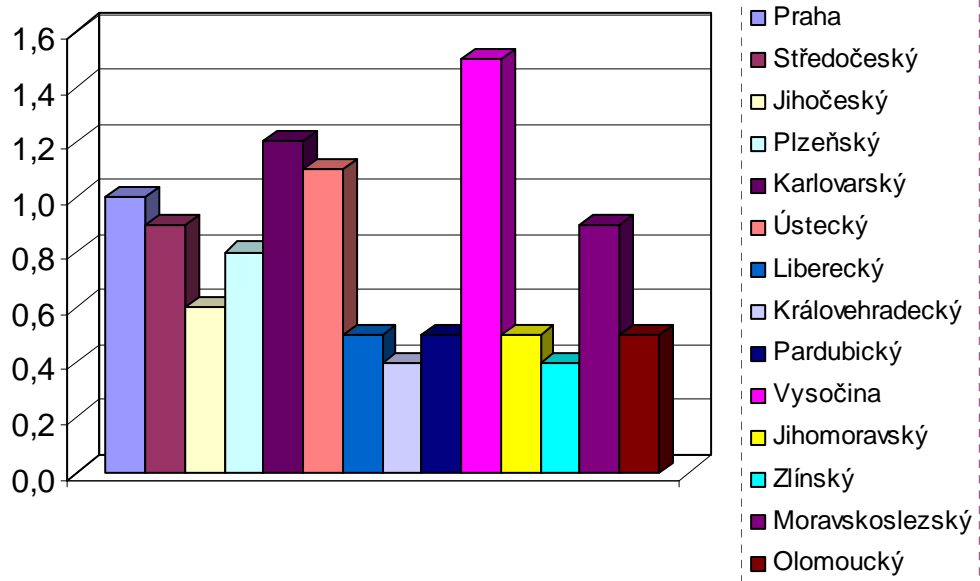
V roce 2008 bylo na linku 112 v ČR směřováno 3 756 298 volání, naproti tomu na linku 150 to bylo jen 616 945. Celkem byla tedy tísňová linka využita v 4 373 243 případech. Znamená to, že průměrně bylo evidováno 11 981 volání denně, tj. 499 volání za hodinu. Přes 88 % volání na linku 112 bylo uskutečněno z mobilních telefonů. Pro porovnání, v roce 2007 bylo zaznamenáno na tísňové lince 112 celkem 3 923 652 hovorů a v předešlém roce 5 052 836 hovorů. [4] **Obrázek č. 9** znázorňuje počet volání na tísňové linky za poslední čtyři roky.

Obrázek 9 Volání na tísňové linky [4]

Jak můžeme v grafu vidět, počet tísňových volání se postupně snižuje (s výjimkou roku 2006), což je připisováno především snížení zneužívání linek a omylů. I přes toto snížení je zbytečné volání a zneužívání velmi časté, zlomyslné hovory a omyly tvoří až 70 procent všech telefonátů. Složky IZS, které vyjedou kvůli zbytečnému poplachu, pak můžou chybět tam, kde jsou potřeba a mohly by zachránit lidské životy. Většinu zlomyslných volání operátoři na lince 112 rozpoznají, ale i přesto v roce 2007 bylo zaznamenáno 570 případů, ke kterým hasiči vyjeli zbytečně.

Jen v roce 2008 bylo zaznamenáno 8 194 planých poplachů. Podle informací zveřejněných prostřednictvím GŘ-HZS ČR mezi nejčastější důvody těchto poplachů patří plané poplachy způsobené elektrickou požární signalizací (43 %), další plané poplachy jsou způsobeny přivoláním k případu, který měl příznak požáru, zneužití jednotky PO a přivolání k nenahlášenému pálení. Nejvíce planých poplachů bylo nahlášeno v poměru k počtu obyvatel v kraji Vysočina, naopak nejméně v Královéhradeckém a Zlínském kraji. **Obrázek č. 10** ukazuje počet planých poplachů v jednotlivých krajích v přepočtu na 1000 obyvatel.

Obrázek 10 Plané poplachy na 1000 obyvatel v krajích [20]

2.2.3 Analýza složek IZS ČR

2.2.3.1 Hasičský záchranný sbor ČR

Jednotky PO jsou na základě zákona o požární ochraně organizovány tak, aby zajistily tzv. plošné pokrytí území celé republiky. Poskytnutí pomoci prostřednictvím jednotek PO na celém území není stejné, ale závisí na vyhodnoceném požárním nebezpečí každého území obce.

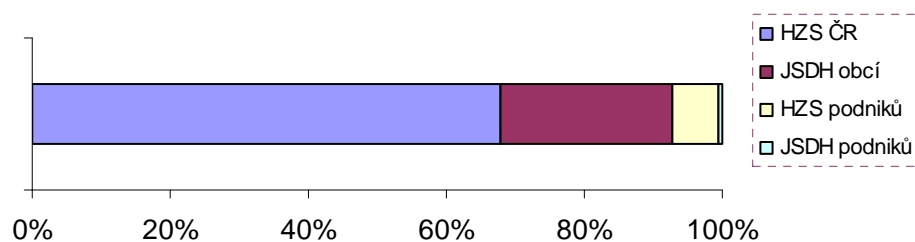
Ke konci roku 2008 bylo v České republice evidováno celkem 7 953 jednotek JPO, jejich strukturu uvádím v **tabulce č. 2**.

tabulka 2 Počet jednotek PO [20]

druh	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO IV	celkem
počet	238	202	1 339	5 802	116	256	7 953

Co se týká jednotek sboru dobrovolných hasičů obce, z uvedeného počtu 7 343 jednotek (JPO II + JPO III + JPO V) zasahovalo 856 jednotek v uplynulém roce pouze jednou a 4 378 jednotek vůbec. To ale neznamená, že by tyto jednotky měly být zrušeny. Dobrovolní hasiči jsou potřeba a je dobře vědět, že v případě potřeby jsou vždy připraveni pomoci.

Obrázek 11 zobrazuje podíl jednotlivých druhů jednotek na celkovém počtu zásahů.

Obrázek 11 Podíl jednotek PO na celkovém počtu zásahů [20]

K 31.12.2008 bylo u nás evidováno 9 419 příslušníků HZS ČR, 2 472 profesionálních hasičů zařazených v jednotkách HZS podniků a 74 358 členů SDH obcí a jednotek SDH podniků. Celkem bylo u nás tedy 86 249 hasičů. **Tabulka č. 3** uvádí pokrytí republiky jednotkami JPOI a hasiči.

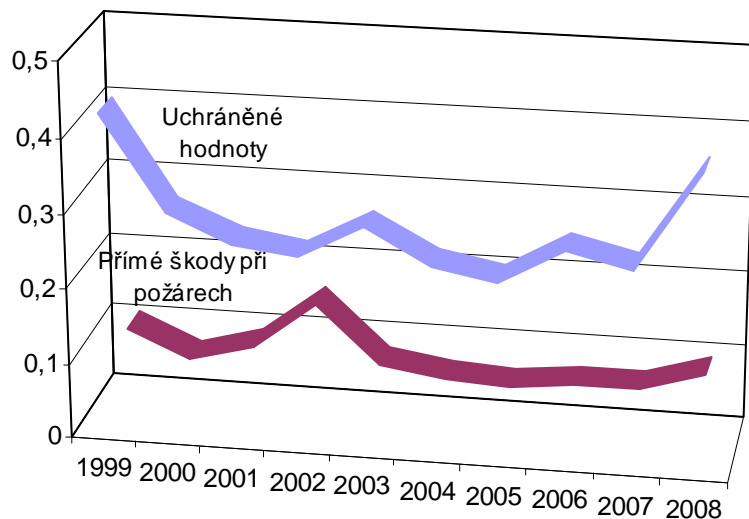
tabulka 3 Pokrytí ČR jednotkami JPOI a hasiči [Zdroj: vlastní]

počet obyvatel na JPOI	43 981,27
počet km ² na JPOI	331,37
počet obyvatel na hasiče (všechny JPO)	121,4
počet obyvatel na hasiče JPOI	1 111,3

O efektivnosti plnění úkolů v oblasti požární ochrany vypovídají relace mezi výdaji ze státního rozpočtu na zajištění činnosti HZS ČR, JPO II a JPO III, škodami a uchráněnými hodnotami při požárech.

V roce 2008 tvořily výdaje ze státního rozpočtu na zabezpečení činnosti HZS ČR 9,081 mld. Kč, tj. o 826 mil. Kč více než v roce 2007. Dotace ze státního rozpočtu na zabezpečení činností JPO II a JPO III se v loňském roce vyšplhaly na částku 100 mil. Kč. [20]

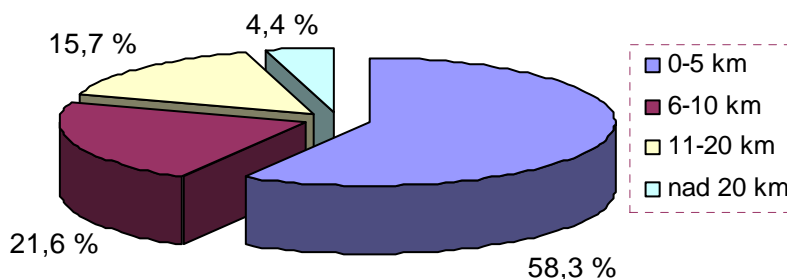
Ve srovnání se zahraničím představují škody způsobené MU v ČR jedny z nejnižších vzhledem k HDP. Je to dáno především tím, že nejbližší jednotka PO se v téměř 60 % případů nachází do 5 km od místa MU. Vývoj škod vzniklých při požárech a uchráněných hodnot je znázorněn na **obrázku č. 12**.

Obrázek 12 Uchráněné hodnoty a přímé škody při požárech - podíl k HDP (v %) [20]

Jak z obrázku vyplývá, přímé škody způsobené požáry se drží v posledních zhruba šesti letech na podobné úrovni, jen v roce 2008 nepatrně stouply a vyšplhaly se na částku téměř 3,3 mld. Kč. 75 % těchto škod bylo způsobeno požáry se škodou 1 milion Kč a vyšší a bylo jich 350. Uchráněné hodnoty se od roku 2007 výrazně zvýšily a dostaly se k částce přibližně 14,5 mld. Kč.

Jak jsem již uvedla výše, ve většině případech zasahují jednotky PO do 5 km od výjezdové stanice. Počet zásahů jednotek PO podle vzdálenosti od výjezdového místa je vyobrazen na **obrázku č. 13**.

Obrázek 13 Počet zásahů JPO podle vzdálenosti [20]

Vybavení jednotek PO

Hasiči v České republice využívají při své práci požární techniku, která už je nějaký ten rok stará. Průměrné stáří cisternové automobilové stříkačky (CAS) u HZS ČR je **13,49 let**, CAS u jednotek SDH obcí jsou staré průměrně **23,9 let**. V posledních letech se ale daří techniku modernizovat a snižovat průměrné stáří zásahové požární techniky – zejména u HZS ČR, ale i u dobrovolných hasičů, protože každoročně poskytuje MV okolo 100 mil. Kč obcím jako dotace na pořízení nové požární techniky pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí. Loni byly za tři sta milionů Kč zakoupeny nové ochranné obleky a zásahová obuv pro 33 330 dobrovolných hasičů z 5500 obcí.

Na následujících dvou obrázcích je zobrazena požární technika, se kterou přicházejí hasiči denně do styku.

Obrázek 14 Automobilový žebřík AZ 30-S1 Camiva [4]

Obrázek 15 Rychlý zásahový automobil RZA-L2R Toyota [4]

Do konce roku 2009 HZS ČR realizuje hromadný nákup 40 nových CAS, které omladí stávající techniku jednotek PO. V rámci rozpočtového programu MV „*Periodická obnova základní požární techniky jednotek zařazených do plošného pokrytí*“ HZS ČR v letech 2007–2011 získá přibližně 200 nových CAS, které nahradí starší techniku. Tato nově pořízená požární technika by měla u jednotek HZS ČR sloužit po dobu pěti let a poté je plánováno její převedení na vybrané obce pro činnost jednotek SDH obcí. Program tedy napomůže i k omlazení techniky dobrovolných hasičů, kde je problém se stárnutím techniky ještě výraznější než u HZS ČR. [3]

Při zohlednění repase by se mělo stáří CAS u HZS ČR pomyslně snížit na 9,54 let, tedy přibližně o 4 roky. Přesto je to pořád hodně, bylo by vítáno, kdyby mohla být technika modernizována ještě více, ale finanční možnosti státu jsou omezené. Podle kpt. PhDr. Petra

Kopáčka, tiskového mluvčího MV-GŘ HZS ČR, by pomohlo, kdyby pojišťovny přispívaly na financování požární ochrany.

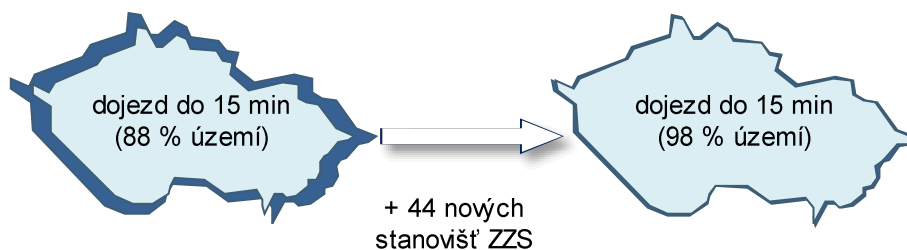
2.2.3.2 Zdravotnická záchranná služba

V současné době není ZZS v ČR dostatečně právně upravena, neexistuje legislativní norma, která by ošetřovala péči o pacienty v době, než se dostanou do nemocnice. To by se ale v nejbližší době mělo změnit. Ministerstvo zdravotnictví vypracovalo návrh nového zákona, který byl schválen a má za úkol mimo jiné vytvořit nová stanoviště a tak zlepšit dostupnost záchranné služby.

Dosud platí vyhláškou stanovený dojezdový čas na místo události 15 minut od přijetí tísňové výzvy s výjimkou případů hodných zvláštního zřetele, přitom doba od nahlášení události do výjezdu by neměla přesáhnout 2 minuty. Těchto 15 minut by mělo být dodržováno, ne všude je to ale možné. Důvodem je nedostatečné pokrytí výjezdovými stanovišti, ale také demografické podmínky a dopravní situace. Po zmapování situace se proto Ministerstvo zdravotnictví rozhodlo změnit stávající situaci a do dvou let chce zřídit 44 nových stanovišť pro záchrannou službu. Tato stanoviště by měla rovnoměrněji pokrýt celou zemi a umožnit lidem, aby se dříve dočkali příjezdu záchranky. V současné situaci u nás totiž existuje řada míst, kam se vůz ZZS nedostane nejen do vyhláškou stanovených 15 minut, ale v některých případech ani do 30 minut. Je zřejmé, že se tím problém úplně nevyřeší, ale alespoň se sníží počet lidí, kteří se záchrany nedočkají ve stanovené lhůtě. Například ve vojenských újezdech a v horách není účelné vytvářet místo pro záchranku, zde bude první pomoc zajišťovat vrtulník nebo horská záchranná služba. [12]

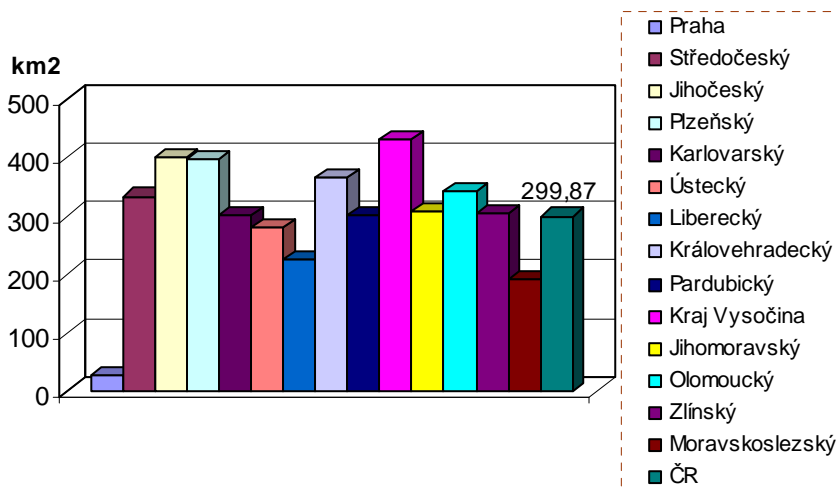
Stanoviště ZZS jsou rozmístěna po celé ČR, zahrnují i 10 stanovišť letecké záchranné služby. Stanoviště LZS se nacházejí v Brně, Hradci Králové, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem, Liberci, Jihlavě, Olomouci, Ostravě, Praze a Plzni. Jsou rozmístěna tak, aby byla zachována doba doletu k místu události 15 minut.

V současné době žije v ČR mimo dosah ZZS do 15 minut 1,2 milionu lidí, což je přibližně 12 % obyvatel. Platnost nového zákona a zvýšení počtu stanovišť by toto číslo mělo snížit až o 90 procent, to je na 115 000 obyvatel. Těmto deseti procentům bude garantován maximální dojezd 20 minut. **Obrázek č. 16** znázorňuje, jak se změní zavedením nového zákona plnění dojezdů.

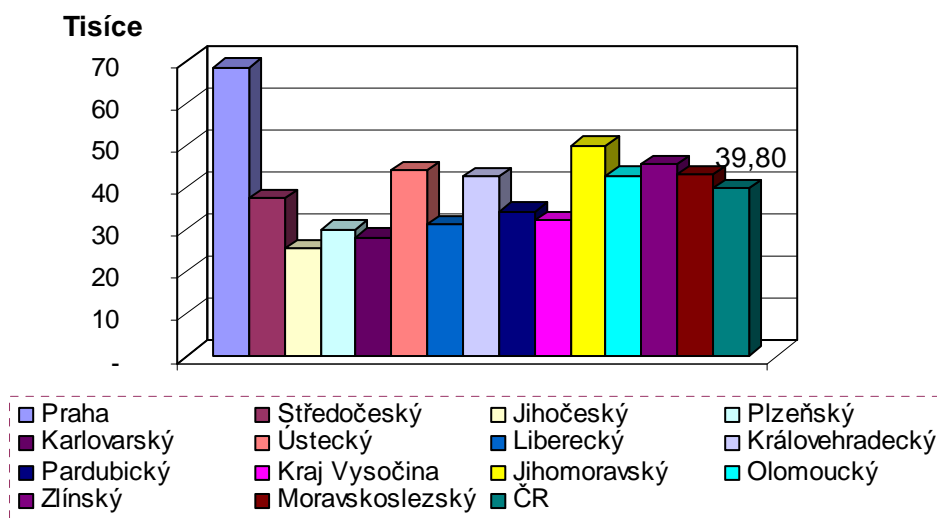
Obrázek 16 Plnění dojezdů ZZS [Zdroj: vlastní]

Podle mých výpočtů je stanovišti ZZS v poměru k rozloze nejlépe vybaven kraj Praha, na jedno stanoviště připadá v průměru plocha 27,6 km². Z toho vyplývá, že v Praze je velká pravděpodobnost, že požadovaný čas dojezdu bude splněn. Podle *Tiskové zprávy hlavního města Prahy* se průměrný čas dojezdu k místu události v Praze pohybuje mezi sedmi až osmi minutami, čímž se pražská záchranka řadí nejen mezi nejlepší u nás, ale i v celé Evropě. Naopak největší územní plocha připadá na jednu stanici HZS v kraji Vysočina, je to přibližně 425 km². Až 13 % míst v tomto kraji je hůře dostupných a není zde plněn limit 15 minut. **Obrázek č. 17** znázorňuje počet km² připadajících na 1 stanoviště.

Obrázek 17 Plocha území v km² na výjezdové místo ZZS [Zdroj: vlastní]

Co se týká počtu obyvatel na jedno výjezdové místo, nejlépe je na tom kraj Jihočeský s 25 331 obyvateli na 1 stanici. Na pomyslném druhém konci se nachází kraj Praha, který je charakteristický nejvyšší hustotou zalidnění, zde na 1 výjezdové místo připadá 67 339 obyvatel. Na **obrázku č. 18** lze vidět počet obyvatel, který připadá na jedno výjezdové místo ZZS.

Obrázek 18 Počet obyvatel na výjezdové místo ZZS [Zdroj: vlastní]

Materiální vybavení ZZS je na dobré úrovni, dokonce můžeme říci, že převyšuje evropský i světový standard. Díky současnému vybavení sanitních vozidel a profesionalitě záchranářů mohou být přímo na místě zahájeny zákroky vedoucí k záchraně života.

Česká záchranka má problémy s nedostatkem kvalifikovaných záchranářů a lze předpokládat, že se zvýšením počtu výjezdových míst se tento problém ještě zhorší. Důvodů nedostatku personálu je více. Jedním z důvodů, proč se lékaři k ZZS právě nehrnou, je to, že pro práci u záchranky je potřeba určitá profesní zkušenost a stresová odolnost. V poslední době se zvyšuje agrese vůči posádkám záchranářských sanitek. Záchranáři jako jediní ze složek IZS nemají žádné sociální výhody, což je věc, která lidi nezřídka odradí.

2.2.3.3 Policie ČR

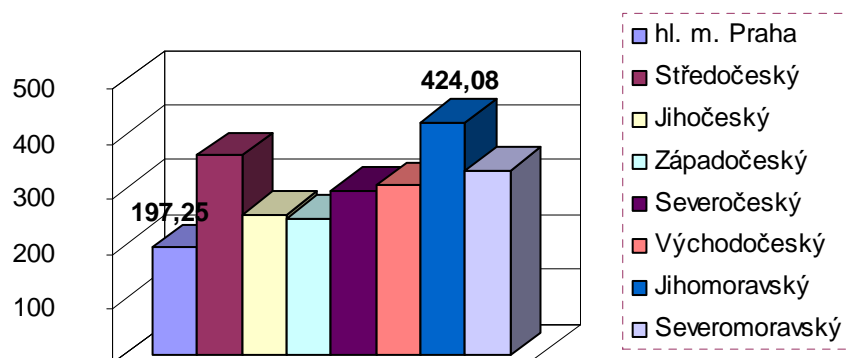
V rámci České republiky je od letošního roku PČR rozdělena do 8 Krajských ředitelství policie. Následující analýza se týká ještě starého členění, tedy osmi správ krajů. Ty jsou následující: PČR správa hlavního města Prahy, Středočeského kraje, Jihočeského kraje, Západočeského kraje, Severočeského kraje, Východočeského kraje, Jihomoravského kraje a Severomoravského kraje. Personální zajištění Policie ČR podle jednotlivých správ krajů je uvedeno v **tabulce č. 4**.

tabulka 4 Personální stav Policie ČR k 31.12.2008 [30]

	Počet policistů	Počet obvodních oddělení (OOP)	Počet policistů na OOP
PČR spr. hl. m. Prahy	6 252	66	3 387
PČR spr. Středočeského kraje	3 372	85	1 493
PČR spr. Jihočeského kraje	2 476	58	1 331
PČR spr. Západočeského kraje	3 501	79	1 718
PČR spr. Severočeského kraje	4 231	95	2 335
PČR spr. Východočeského kraje	3 455	87	1 750
PČR spr. Jihomoravského kraje	5 315	90	2 645
PČR spr. Severomoravského kraje	5 611	90	3 362
Celkem	34 213	650	18 021

Do výše uvedené tabulky nejsou zahrnuty celorepublikové útvary a policisté služby cizinecké policie. Ke konci loňského roku bylo v ČR evidováno **celkem 42 256 policistů**, z toho 34 213 spadá pod správy jednotlivých krajů. Z tohoto počtu 34 213 policistů bylo 18 021 policistů zařazeno na obvodních odděleních služby pořádkové policie. Celkový počet dopravních policistů v rámci krajských správ byl dohromady 3 800.

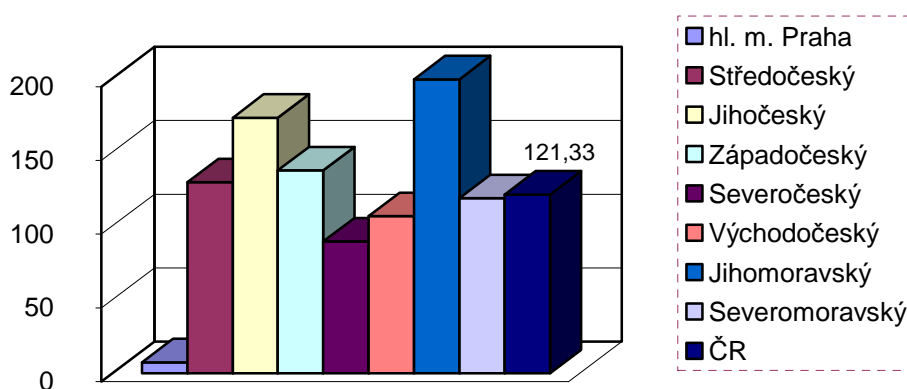
Obrázek č. 19 uvádí počet obyvatel připadající na jednoho policistu v rámci osmi správ krajů. Nejvíce obyvatel připadá na policistu ve správě Jihomoravského kraje (424), který je tvořen krajem Jihomoravským, Zlínským a Vysočinou. Naopak nejvíce policistů v poměru k počtu obyvatel se nachází v hlavním městě. Praha je v ČR nejnavštěvovanějším městem a projde tudy za den obrovské množství lidí. Je zde velká koncentrace osob a tudíž hrozí nebezpečí zvýšené kriminality.

Obrázek 19 Počet obyvatel na policistu [Zdroj: vlastní]

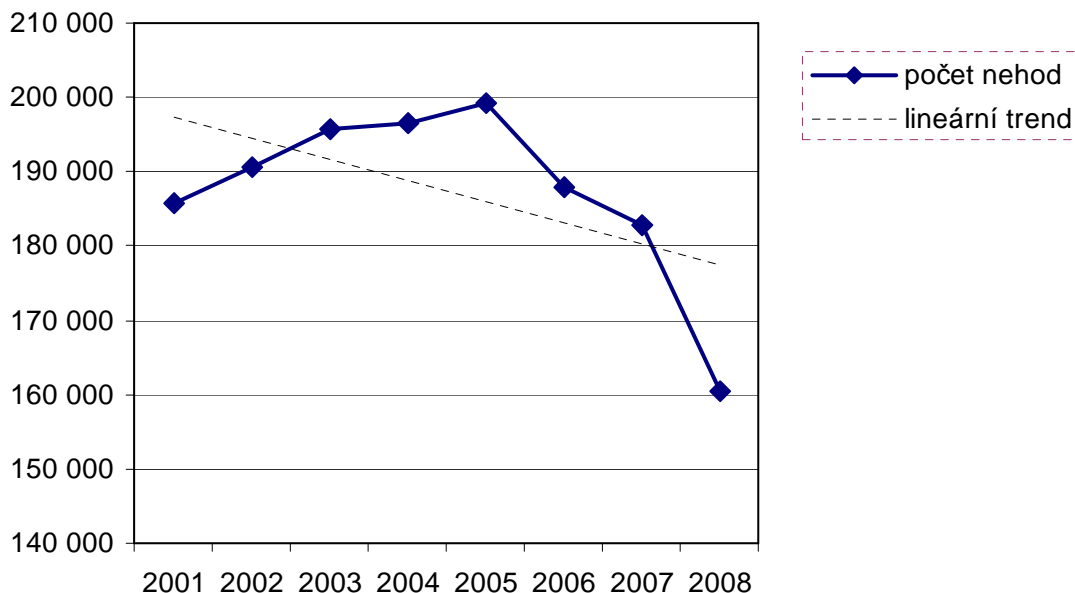
Když vezmeme v úvahu všechny policisty v ČR, tedy jednotlivé správy krajů včetně celorepublikových útvarů a cizinecké policie, vychází průměrně **247,7 obyvatele na policistu**. Podle Ministra vnitra Ivana Langra má ČR hned po Kypru nejvyšší poměr počtu policistů k počtu obyvatel.

Na **obrázku č. 20** můžeme vidět, jaká plocha území připadá v průměru na obvodní oddělení policie. V kraji Jihomoravském je to téměř 200 km² na jedno oddělení, což je z celé republiky nejvíce. V Praze má na starosti jedno oddělení přibližně jen 7,5 km², ale vzhledem k tomu, že Praha má největší hustotu obyvatel, je to v pořádku. Průměrně připadá na jednoho policistu (všichni policisté) území o rozloze 1,86 km².

Obrázek 20 Počet km² na obvodní oddělení policie [Zdroj: vlastní]

V oblasti spolupráce s dalšími složkami IZS řeší Policie často dopravní nehody. V roce 2008 jich šetřila celkem 160 376, bylo při nich 992 osob usmrceno a 28 585 osob zraněno. Porovnání s předchozími lety ukazuje **obrázek č. 21**.

Obrázek 21 Vývoj nehodovosti [1]

Křivku nehodovosti jsem proložila trendem. Ta naznačuje, že počet nehod se postupně snižuje. Proti roku 2007 nastal pokles téměř u všech příčin a důvodů nehod. Nepříznivý vývoj byl ale zaznamenán u chodců, téměř u 82 % usmrcených chodců je na vině řidič osobního automobilu. Nepříznivého vývoje se také dočkal počet usmrcených osob u nehod zaviněných pod vlivem alkoholu. Nejčtenější příčina nehodovosti spočívá v nesprávném způsobu jízdy, nejvíce obětí má ale na svědomí nepřiměřená rychlost jízdy.

Se zavedením policejní reformy nastalo u Policie několik významných změn, které mají napomoci tomu, aby se Policie stala moderním orgánem třetího tisíciletí. Tato reforma přinesla změnu filozofie, větší otevřenost policie, důraz na zdvořilost, na respekt k právům občanů a zejména na prevenci. Policie se nyní věnuje pouze činnostem, kterým se věnovat má, to znamená, že přestává plnit roli pošťáka nebo taxikáře pro opilce. Všechny tyto změny by mohly pomoci změnit pohled občanů na Policii jako celek, podle průzkumu společnosti STEM provedeného v červnu loňského roku důvěřuje Policii necelá polovina občanů.

Vybavení policie

V současné době dochází v rámci projektu P1000 k modernizaci zázemí a vybavení Policie. Jsou zaváděny nové informační systémy a dodávána počítačová vybavení. Současně probíhá obnova zastaralého vozového parku, která bude znamenat největší jednorázovou obměnu policejních vozidel v historii. Tato obměna začala na podzim minulého roku a probíhá postupně, do roku 2012 chce Policie ČR nakoupit až 3500 nových služebních vozů. V budoucnu by měly tyto automobily plnit funkci „mobilní kanceláře“ a tak zvýšit komfort občanů s policií. Nové vozy budou disponovat třemi kamerami, které budou monitorovat děj uvnitř i v okolí a černou skříňkou, která by měla pomoci vyřešit případné spory.

2.2.4 Komunikace v rámci IZS

Je známo, že bez spojení není velení a spolupráce při řešení MU není možná bez vzájemné komunikace. Právě komunikace je tím, na čem mnohdy závisí celý průběh zásahu.

Krizovou komunikaci pro její účastníky (složky IZS, ministerstva, jiné správní úřady, orgány krajů, obcí a další osoby) zajišťuje společnost Telefónica O2. Až do léta minulého roku byly používány tzv. krizové mobilní telefony, které ale byly využívány minimálně a nevyplácely se. Proto došlo ke změně, nyní uživatelé IZS využívají krizové telefonní číslo, kterému je v případě krize udělena priorita a v době možného přetížení mobilní sítě získává vyšší schopnost „dovolat se“. Přednostní spojení si může nechat účastník nastavit na kterémkoliv čísle O2.

2.2.4.1 Síť PEGAS

Ke komunikaci v rámci IZS byl donedávna využíván analogový systém. Tento systém měl určité nedostatky, např. nevyhovující hlasové služby, jako je vysoká úroveň rušení a spojení jen v lokální síti, vyčerpání kmitočtového spektra a v neposlední řadě snadný odposlech radiového provozu. Proto se stát rozhodl přejít na systém digitální a zavést jednotný způsob dorozumívání.

V současné době složky IZS využívají ke komunikaci celostátní radiokomunikační síť PEGAS (někde je uváděna jako PEGAS-MATRA), což je digitální trunková převaděčová síť, která pracuje na kmitočtech řádově 350–400 MHz. Umožňuje hlasovou i datovou komunikaci, jako je přenos statusů, SMS, údaje o poloze vozidla, dotazy do databází a hlášení. [4]

Komunikační síť PEGAS vznikla na základě smlouvy mezi Ministerstvem vnitra ČR a společností EADS (dříve MATRA NORTEL COMMUNICATIONS). S budováním sítě se začalo v roce 1994 a dobudována byla v roce 2003. Na tuto telekomunikační platformu poměrně záhy přešla Policie ČR, postupně se přidal HZS.

V současné době HZS ČR a Policie ČR využívají tento systém komunikace plně, zatímco ZZS pro běžnou komunikaci s posádkami využívá jednotnou radiovou síť (160 MHz) a systém PEGAS využívá jako záložní spojení nebo pro komunikaci v případě MU v rámci IZS. K 1. říjnu 2008 ze 14 zdravotnických záchranných služeb v ČR využívá síť PEGAS jen menší část z nich. Je to dáno mimo jiné tím, že dvě výše uvedené složky spadají pod MV, kterým jsou financovány. ZZS si většinu případných nákladů musí uhradit sama.

Jako koncové prvky jsou využívány základnové terminály, vozidlové terminály (s převodníky do analogu) a ruční terminály.

V praxi jsou využívány dva způsoby komunikace:

- **přímá komunikace** při potřebě komunikovat v omezené lokalitě a neruší tímto hovorem provoz,
- **skupinová komunikace** při potřebě komunikovat na velkém území za využití převaděče.

Výhodou systému je, že komunikace je zabezpečena šifrováním, díky němuž není možné rádiový provoz náhodně ani úmyslně odposlouchávat. Nevýhodou je složitější technologie a požadavek na kvalitní příjem. V případě, že kvalita příjmu klesne pod určitou úroveň, přenos se zcela přeruší, na rozdíl od analogového systému, kde je přenos sice omezený a se šumem, ale je.

Klady sítě PEGAS:

- jednotné komunikační prostředí,
- téměř celoplošné pokrytí,
- technicky kompatibilní,
- dobré zabezpečení proti odposlechu,
- relativně velké množství konfigurace,
- buňkový systém.

Síť PEGAS má řadu kladných stránek a výhod proti systému analogovému, ale jako všechno má také svoje slabé stránky. Na ty jsem se zaměřila v následující části práce, kde jsem zkoumala skutečný současný stav systému mezi jeho uživateli.

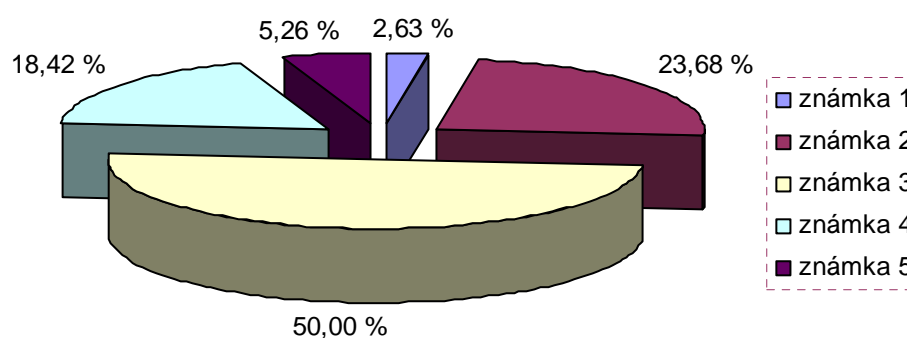
2.3 Dotazníkový průzkum

Zajímalo mě, jak funguje radiokomunikační síť PEGAS v praxi a jak ji hodnotí ti, kteří s ní přichází denně do styku, proto jsem provedla malý průzkum mezi dvěma základními složkami IZS, které tuto síť používají. Oslovila jsem vedoucí obvodních oddělení Policie ČR a velitele požárních stanic rovnoměrně po celé ČR. Položila jsem jim prostřednictvím dotazníku uvedeného v **příloze F** několik otázek. V následující části své práce vycházím z dotazníků, které se mi vrátily vyplněné. (40)

1) Využíváte při komunikaci v rámci své profese radiokomunikační síť PEGAS?

Na tuto otázku všichni dotázaní odpověděli ANO.

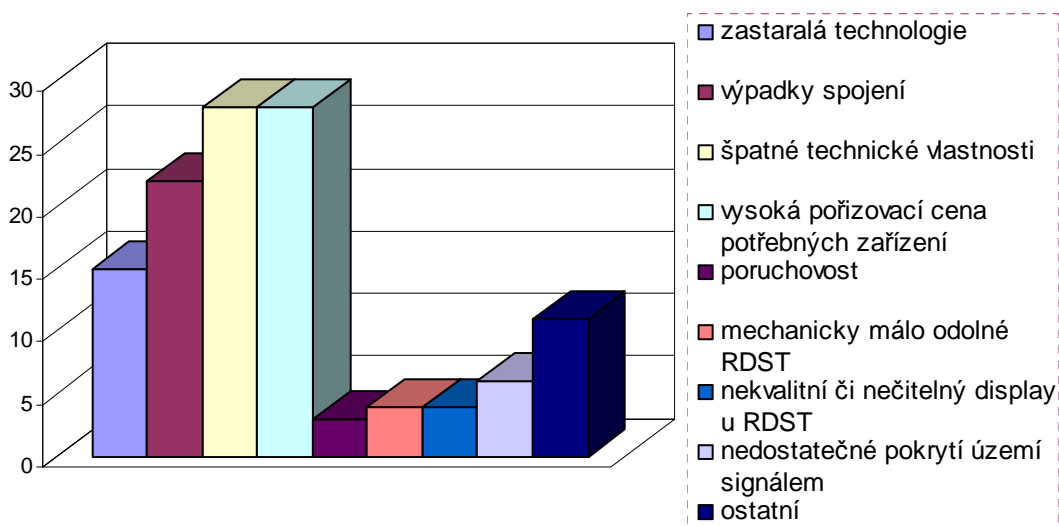
2) Jak hodnotíte spolehlivost sítě PEGAS stupnicí 1-5?

Obrázek 22 Hodnocení spolehlivosti sítě PEGAS

Podle uživatelů sítě nepatří v současnosti spolehlivost právě mezi silné stránky. Průměrná známka je 3. Hlavní důvody nespolehlivosti jsou také uvedeny na **obrázku č. 23**, který zobrazuje hlavní nedostatky sítě, se kterými mají zkušenosti dotázaní uživatelé.

3) Má podle Vás radiokomunikační síť PEGAS nějaké zápory?

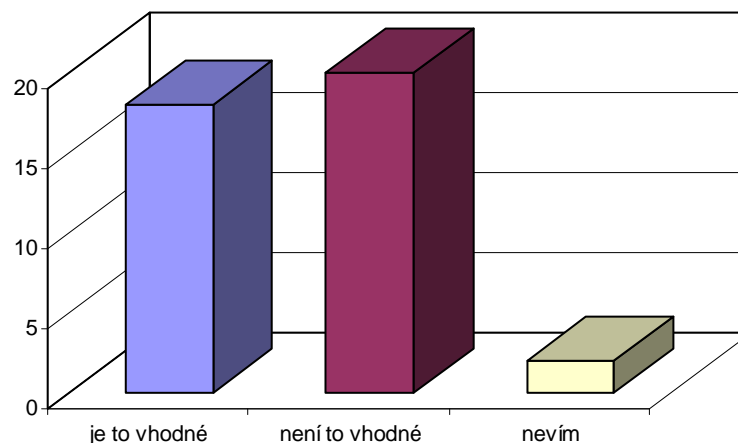

Obrázek 23 Nedostatky sítě PEGAS a koncových zařízení

Nejčastěji uváděnými nedostatky jsou špatné technické vlastnosti, jako jsou velká váha koncových terminálů (radiostanic) nebo malá výdrž baterie a vysoká pořizovací cena potřebných zařízení. Často také dochází k výpadkům spojení. To je problém, se kterým by se složky IZS setkávat neměly. Pod položku *ostatní* jsem zahrнула následující nedostatky: *nižší vysílací výkon – snížená komunikační vzdálenost, krátká doba hovoru – vypadne do 1 minuty, složité ovládání, omezený datový přenos, chybí řádné proškolení, špatný servis, snadná možnost nechtěného přepojení kanálu, neúměrně dlouhá doba pro přihlášení do sítě po zapnutí a po ztrátě signálu.*

4) Myslíte si, že je vhodné využívat radiokomunikační síť PEGAS v rámci komunikace mezi zasahujícími jednotkami v místě události?

Podle většiny dotazovaných v současných podmínkách využívání této sítě v místě události vhodné není. Výsledky ukazuje **obrázek č. 24**.

Obrázek 24 Vhodnost využívání sítě PEGAS v místě MU

V současné době je v místě zásahu mezi jednotkami někde používána síť digitální a někde analogová. Pro radiostanice zasahujících jednotek by měly platit následující kritéria: **lehké, mechanicky odolné, s jednoduchou obsluhou, které je možné ovládat třeba i v rukavicích, oprava by měla být rychlá a levná, a především by měly být spolehlivé.** Vzhledem k tomu, že tato kritéria pro PEGAS v současnosti zatím nejsou plněna, na místě MU bych rozhodně nechala komunikaci prostřednictvím analogu. Velitel zásahu musí být v tomto případě vybaven jak přenosnou radiostanicí typu PEGAS, tak analogem.

Radiostanice PEGAS by měly končit u velitele zásahu pro spojení s operačním střediskem, myslím, že na tuto komunikaci je síť vhodná. Přímo u zásahu je výhodnější používat analogovou síť. Plný přechod na digitál by jistě nebyl nejšťastnější nápad.

Komunikační síť PEGAS jako taková určitě není špatná, problémy jsou s terminály (vozidlové a ruční radiostanice). Pokud by se vylepšila technologie koncových zařízení a vyloučily se další chyby, zvýšila by se spolehlivost těchto zařízení a příslušníci složek IZS by nemuseli mít vždy po ruce vlastní mobil pro případ, že by koncové terminály PEGAS zklamaly. Tím by se také zvýšila spokojenost uživatelů. Když už se stát rozhodl zavést digitální způsob komunikace mezi složkami a investoval do tohoto projektu nemalé peníze, mělo by se zapracovat na tom, aby bylo co nejméně nedostatků, aby systém stoprocentně fungoval a aby ti, co ho denně používají, mohli říct, že je lepší než ten minulý. Pokud se nepodaří přimět všechny základní složky IZS k používání jednotného systému, nebude jej možné nikdy využít s maximální efektivitou.

3 Hodnocení a doporučení

Integrovaný záchranný systém je v České republice vybudován kvalitně, o tom svědčí tisíce společných zásahů hasičů, policistů i záchranářů. Drobné chybičky ale má, vždy je co zlepšovat, a to platí i o IZS.

ZZS je v současné době u nás na vysoké úrovni vzhledem k poskytování služeb. Problémem je, že u nás **není dostatek výjezdových míst**, tím pádem nejsou na některých místech republiky dodrženy dojezdové časy. Mimo dosah ZZS do 15 minut žije v ČR přibližně 12 % obyvatelstva. Toto číslo je zbytečně velké a je potřeba ho snížit. **Řešením je vybudování nových stanovišť**, což je cílem Ministerstva zdravotnictví v horizontu dvou let. S tímto krokem bude muset být řešena otázka personálního zabezpečení, i v současnosti se totiž ZZS potýká s **nedostatkem záchranářů**.

Materiální vybavení je na vysoké úrovni, jen je potřeba toto vybavení neustále obnovovat a modernizovat. Také je nutné **neustále proškolovat záchranáře** jak v odborných znalostech, tak ve světových jazycích, které jsou s používáním celoevropské linky tísňového volání potřeba čím dál více.

ZZS není zatím dostatečně právně upravena, což by se mělo změnit platností nového zákona. Tento krok rozhodně schvaluji, už byl dlouho potřeba.

Fungování HZS je u nás na dobré úrovni. Nedostatkem je stále ještě **zastaralá požární technika**, v poslední době se ale pracuje na její obměně. **Velkým přínosem v oblasti požární ochrany by bylo, kdyby se pojišťovny podílely na jejím financování**. Podíl pojišťoven ve výši kolem 1000 mil. Kč by problémy s investicemi do techniky jednotek PO vyřešil bez nároku na státní rozpočet.

V oblasti prevence si HZS stojí dobře. Za poslední rok se skokově zvýšila uchráněná hodnota při požárech, škody se daří držet přibližně na stejné úrovni jako v minulých letech.

Policie ČR je v současnosti na cestě správným směrem. Dosud nevyhovující správní členění bude změněno a bude odpovídat členění krajů. Díky reformě, která vešla v platnost letošním rokem, se policisté budou věnovat jen potřebným činnostem. Vybavení se průběžně modernizuje, což je potřeba, aby se Policie mohla vyrovnat jiným státům a stát se moderním orgánem třetího tisíciletí. ČR má v porovnání s Evropskou unií nejvyšší počet příslušníků na obyvatele, v této oblasti bych doporučila **zefektivnit jejich práci**. Další pomyslnou vadou na kráse je fakt, že hodně lidí policii nevěří. **Zde bych doporučila zlepšit povědomí**

obyvatelstva o práci PČR, vždyť heslem policie je „Pomáhat a chránit“, tudíž by si lidé měli práce policie vážít a důvěřovat jí.

Radiokomunikační síť PEGAS sice začala fungovat už v roce 2003, ale stále se potýká s určitými nedostatky, které by měly být co nejdříve odstraněny. Aby bylo fungování sítě efektivní, je **potřeba propojit všechny základní složky IZS**, tedy i ZZS, která doposud ve většině případech využívá svoji radiovou síť. **Tento stav je nevyhovující a je potřeba zrealizovat nápravu i za cenu vysokých finančních nákladů.**

V současné době není komunikace prostřednictvím sítě PEGAS podle jejích uživatelů příliš spolehlivá. Proto je potřeba tento problém co nejdříve vyřešit. **Především navrhuji zabezpečit vyšší výdrž baterie v koncových terminálech a zamezit výpadkům spojení.**

Co se týká systému komunikace **mezi složkami přímo v místě události, doporučuji ponechat systém analogový.** Spojení prostřednictvím digitální sítě by mělo končit u velitele pro spojení s operačními středisky.

Jednotlivé složky IZS jsou vyškoleny na vysoké úrovni k perfektnímu ovládnutí techniky, kterou ke své práci využívají. Vzhledem k tomu, že práce ve složkách IZS klade vysoké nároky na jejich zaměstnance po fyzické i psychické stránce, je nezbytné se **ve své práci neustále zdokonalovat.** U HZS a PČR se jedná o fyzické, technické a taktické nácviky, každoročně jsou prováděny náročné prověrky.

Doporučuji zvýšit informovanost obyvatelstva v oblasti existujících hrozeb a v možnostech, jak jim předcházet. Důležité je také vědět, jak jednat v průběhu již vzniklé krizové situace a MU. Informace z této oblasti by měly být vštěpovány už dětem a mládeži prostřednictvím školního vzdělávání a mimoškolních aktivit. U dětí by mělo k seznamování s činnostmi složek IZS a se základními znalostmi v oblasti chování při MU docházet nenásilnou formou, například formou her a názorných ukázek. Ani na dospělé by se nemělo zapomínat, toto téma by měla pomoci televize, rozhlasu, denního tisku, letáků, internetu, různých seminářů a instruktáží absolvovat i dospělá populace.

Podle mého názoru, a potvrzuje to i výzkum veřejného mínění provedený ve všech členských státech EU v letošním lednu, je mezi obyvateli ČR **znalost tísňových čísel národních i evropského čísla 112 na vysoké úrovni.** Velkým problémem ovšem zůstává vysoká míra zneužívání těchto linek. Pokuta za dopadení se pohybuje kolem 100 000 Kč, takováto hrozba ale případné šprýmaře zřejmě neodradí. Doporučuji proto několik takovýchto případů medializovat a prezentovat takovým způsobem, aby to lidi od tohoto činu odradilo a aby si uvědomili, co takovým jednáním mohou způsobit.

Jak vyplývá z předešlých analytických poznatků a zjištění o jednotlivých základních složkách IZS, musím vyhodnotit fungování a akceschopnost těchto složek jako dobré. Je potřeba pokračovat v obnově a modernizaci dopravních prostředků a technického vybavení jednotlivých složek. Radiokomunikační vybavení IZS jako celku je zatím nevyhovující, hlavním důvodem je nejednotnost v komunikaci jednotlivých složek.

4 Závěr

Moje práce měla přinést pohled na aktuální problematiku Integrovaného záchranného systému České republiky a ukázat úkoly a postavení, které v tomto systému plní jeho základní složky.

Ve své práci jsem se nejdříve zaměřila na obecnou charakteristiku Integrovaného záchranného systému, kde jsem se věnovala jeho základním složkám, kam patří Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a zdravotní záchranná služba. Věnovala jsem se také samotnému fungování a struktuře celého systému.

V další části jsem čtenáři osvěžila základní údaje a charakteristiku České republiky, kde jsem popsala její geografickou podobu. Dále jsem se zabývala jednotlivými základními složkami integrovaného záchranného systému s ohledem na jejich současný stav. U těchto složek jsem provedla analýzu jejich činnosti.

Touto analýzou bylo zjištěno, že HZS mezi roky 2005 až 2007 řešily rostoucí počet událostí, až mezi roky 2007 a 2008 zaznamenaly pokles událostí o 13 204, což je 11,4 %. V oblasti dopravních nehod spadajících do kompetence Policie ČR došlo za poslední rok také ke snížení počtu událostí, oproti roku 2007 bylo loni zaznamenáno o 22 360 nehod méně. Nejvíce nehod je evidováno v roce 2005. Z toho je patrné, že dochází ke snižování událostí se zásahem základních složek. Je zřejmé, že „na vině“ je prevence.

V oblasti materiálního a technického vybavení jednotlivých složek IZS vyšlo najevo, že ZZS má k dispozici vybavení v dostatečné kvalitě, HZS v současné době nedisponuje takovou požární technikou, kterou by k výkonu své práce potřebovala, ale pracuje se na její obnově a modernizaci. U Policie ČR také zatím není vybavení dostačující, ale v rámci reformy dochází k modernizaci.

U Policie ČR je v současné době nedostatkem správní členění, které neodpovídá členění krajů. ZZS v současnosti není dostatečně právně upravena a její řízení není centralizované, každý kraj může teoreticky fungovat na základě jiného modelu. Dalším nedostatkem ZZS je nedostačující počet výjezdových míst, kdy není možné zabezpečit dojezdy ve stanovené lhůtě.

Analýzou poznatků byly v práci vypočteny měrné ukazatele pokrytí území jednotlivými složkami IZS. Zjistila jsem, že na jednotku JPOI připadá území o rozloze 331,37 km² a 43 982 obyvatel. Na hasiče připadá 122 obyvatel. Jedno výjezdové místo ZZS

musí obsloužit 39 801 obyvatel a má na starost území o rozloze 299,87 km². Na jednoho příslušníka Policie ČR připadne 248 obyvatel a území o rozloze 1,86 km². Jedno obvodní oddělení Policie má na starosti 16 104 obyvatel a 121,3 km².

Na základě provedeného průzkumu mezi vedoucími obvodních oddělení Policie ČR a veliteli požárních stanic po celé ČR jsem dospěla k názoru, že komunikace mezi jednotlivými složkami v současné době není vyhovující. Jedná se především o komunikaci přímo v místě zásahu, která není plně dořešena. Nevhodné je používání kapesních radiostanic u zasahujícího mužstva.

V otázce tísňového volání se domnívám, že je zabezpečeno dobře a že informovanost obyvatel České republiky o tísňových číslech je dostačující.

Cílem práce byla charakteristika funkce Integrovaného záchranného systému ČR, což je splněno v první části v kapitole 1. Analýza základních složek systému je provedena v kapitole 2.2.3 a hodnocení fungování radiokomunikační sítě obsahuje kapitola 2.2.4. a 2.3. Doporučení a návrhy na zlepšení jsou uvedeny v kapitole 3. Tímto konstatuji, že cíle práce byly splněny.

Seznam použité literatury

- [1] *BESIP : ...pro život na silnici* [online]. 2005-2009 [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ibesip.cz/>>.
- [2] *Česká republika : Oficiální web ČR* [online]. [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.czech.cz/cz>>.
- [3] FRANĚK, Ondřej. *Www.zachrannasluzba.cz : Nezávislý web o zdravotnické záchranné službě* [online]. 2002-2009 [cit. 2009-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.zachrannasluzba.cz/>>.
- [4] *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/>>.
- [5] HORÁK, Rudolf. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha : Linde, 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
- [6] KOLÁŘOVÁ, Libuše. Záchranka má nedostatek lékařů. Co s tím?. *Magazín Týdeníků Táborsko, Milevské noviny, Písecké postřehy*. 27.2.2008, roč. 2008, č. 9, s. 1.
- [7] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR, 2008. 16 s.
- [8] LINHART, Petr, ROUDNÝ, Radim. *Ochrana obyvatelstva a terorismus*. Pardubice : [s.n.], 2008. 234 s.
- [9] *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/>>.
- [10] *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky : Bezpečnostní strategie České republiky* [online]. 2003 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://old.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=22857&ido=12734&idj=1>>.
- [11] *Ministerstvo zdravotnictví ČR* [online]. 2008 [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mzcr.cz/>>.
- [12] *Ordinace.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ordinace.cz/clanek/co-vsechno-je-treba-vedet-o-zdravotnicke-zachranne-sluzbe/>>.
- [13] *Policie ČR* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.policie-cr.cz/>>.
- [14] *Požáry.cz : Ohnisko žhavých zpráv* [online]. 2009 [cit. 2009-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.pozary.cz/>>.

-
- [15] REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Krizový management ve veřejné správě : Teorie a praxe*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2004. 249 s. ISBN 80-86119-83-1.
- [16] ROUDNÝ, Radim, LINHART, Petr. *Krizový management I : Ochrana obyvatelstva, mimořádné události*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2004. 97 s. ISBN 80-7194-674-5.
- [17] SKALSKÁ, Květoslava, DUBSKÝ, Milan. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR, 2006. 105 s.
- [18] THOMPSON, R. *Crisis intervention and crisis management*. New York : Brunner-Routledge, 2004. 304 s. ISBN 0-415-94494-5.
- [19] *Vláda České republiky* [online]. 2009 [cit. 2009-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/>>.
- [20] VONÁSEK, Vladimír, LUKEŠ, Pavel. *Statistická ročenka 2008*. Praha : RETIP, 2009. 40 s.
- [21] Vyhláška č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
- [22] Vyhláška č. 434/1992 Sb. ministerstva zdravotnictví ČR ze dne 28. července 1992 o zdravotnické záchranné službě.
- [23] Zákon č. 133/1985 Sb. ze dne 17. prosince 1985 o požární ochraně. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1985, částka 34.
- [24] Zákon č. 238/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73.
- [25] Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73.
- [26] Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91.
- [27] ZEMAN, Miloš, MIKA, Otakar. *Integrovaný záchranný systém*. 1. vyd. Brno : Vysoké učení technické v Brně, 2007. 51 s. ISBN 978-80-214-3448-6.
- [28] Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi. [s.l.] : [s.n.], 2006. 45 s.
- [29] kpt. PhDr. Petr Kopáček, tiskový mluvčí MV-GŘ HZS ČR
- [30] kpt. Bc. Jan Melša, vrchní komisař, Policejní prezidium ČR
- [31] internetové stránky ZZS krajů

Seznam tabulek

tabulka 1 Členění MU podle závažnosti	13
tabulka 2 Počet jednotek PO	42
tabulka 3 Pokrytí ČR jednotkami JPOI a hasiči	43
tabulka 4 Personální stav Policie ČR k 31.12.2008	49

Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1 Členění MU	12
Obrázek 2 Proces krizového řízení	15
Obrázek 4 Koordinace v místě MU	27
Obrázek 5 Průběh signálu „všeobecná výstraha“	33
Obrázek 6 Vývoj počtu MU	38
Obrázek 9 Volání na tísňové linky	41
Obrázek 10 Plané poplachy na 1000 obyvatel v krajích	42
Obrázek 11 Podíl jednotek PO na celkovém počtu zásahů	43
Obrázek 12 Uchráněné hodnoty a přímé škody při požárech - podíl k HDP (v %)	44
Obrázek 13 Počet zásahů JPO podle vzdálenosti	44
Obrázek 16 Plnění dojezdů ZZS	47
Obrázek 17 Plocha území v km ² na výjezdové místo ZZS	47
Obrázek 18 Počet obyvatel na výjezdové místo ZZS	48
Obrázek 19 Počet obyvatel na policistu	50
Obrázek 20 Počet km ² na obvodní oddělení policie	50
Obrázek 21 Vývoj nehodovosti	51
Obrázek 22 Hodnocení spolehlivosti sítě PEGAS	54
Obrázek 23 Nedostatky sítě PEGAS a koncových zařízení	55
Obrázek 24 Vhodnost využívání sítě PEGAS v místě MU	56

Seznam příloh

Příloha A Struktura orgánů krizového řízení

Příloha B Struktura HZS

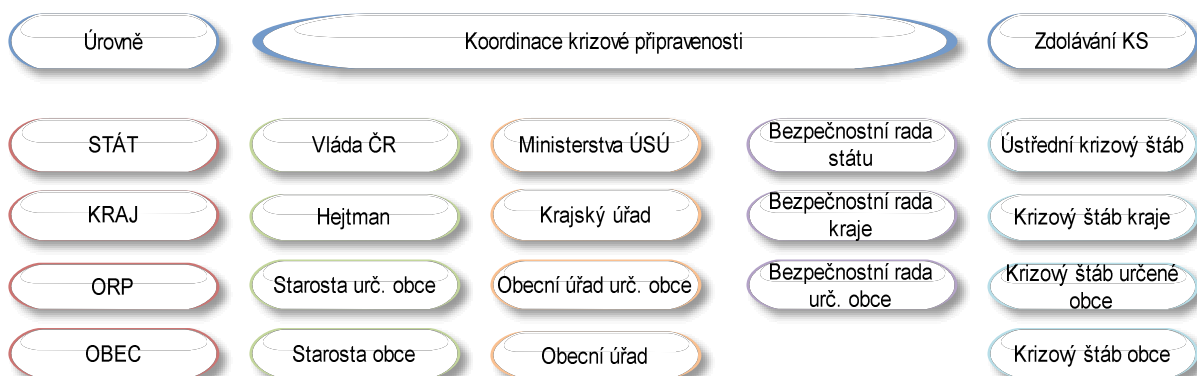
Příloha C Kategorie jednotek PO

Příloha D Tabulka plošného pokrytí JPO při nebezpečí

Příloha E Struktura PČR

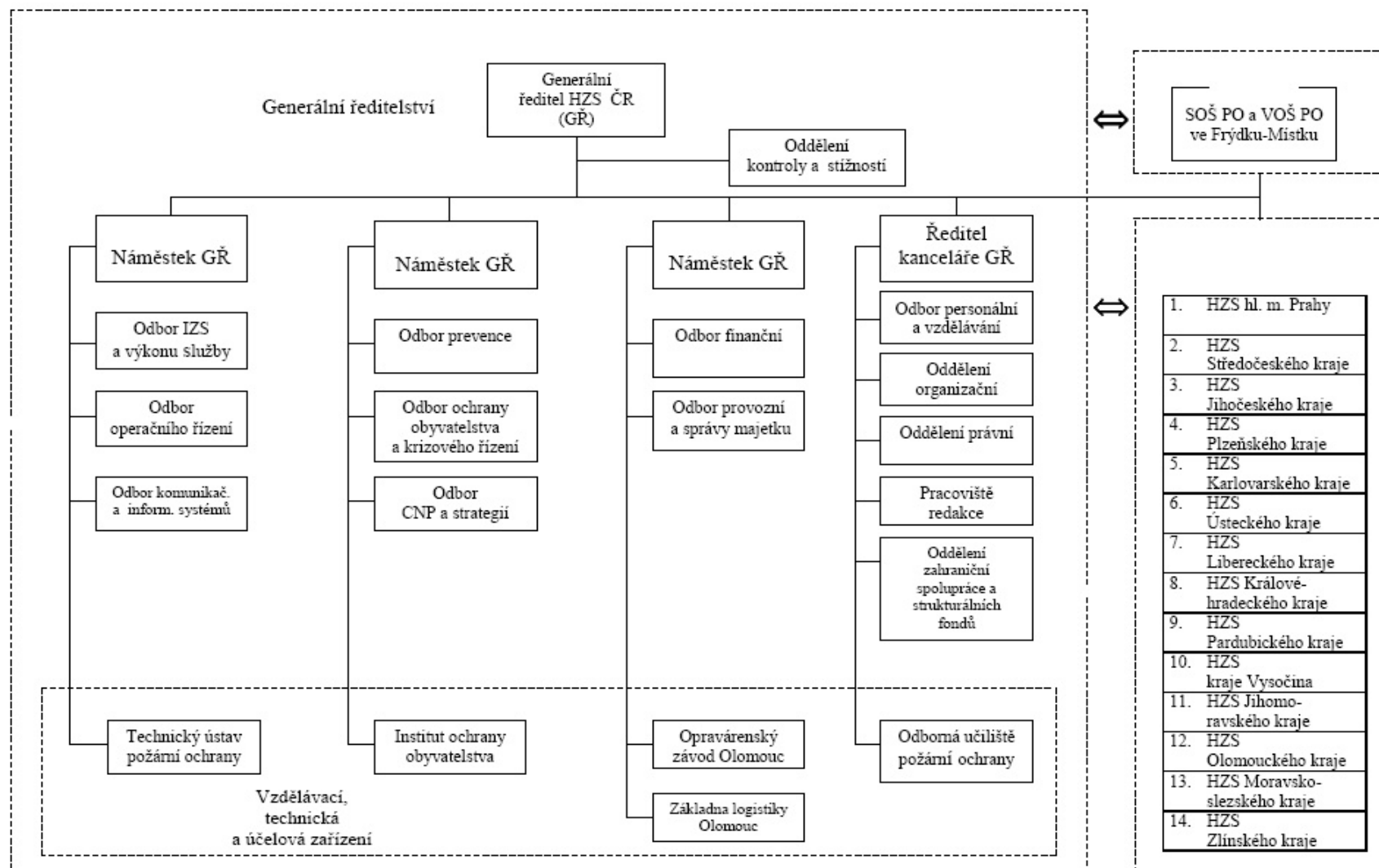
Příloha F Dotazník

Příloha A Struktura orgánů krizového řízení

Zdroj:[15]

Příloha B Organizační struktura HZS ČR

[Zdroj: 4]

Příloha C Kategorie jednotek PO

Typ jednotky	Doba výjezdu (min.)	Plošná působnost (min.)
JPO I	2	20
JPO II	5	10
JPO III	10	10
JPO IV	2	0
JPO V	10	0
JPO IV	10	0

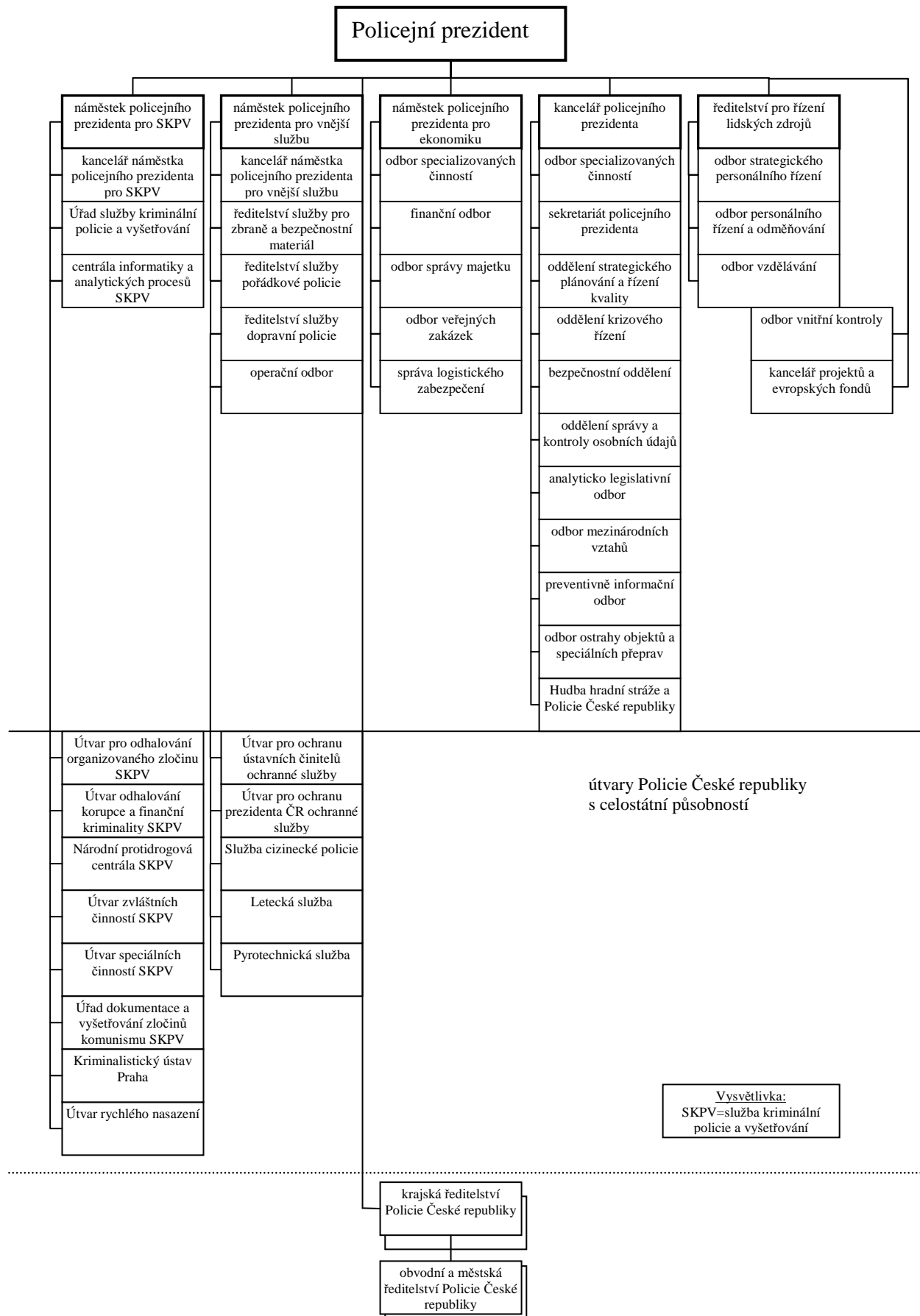
Zdroj: [23]

Příloha D Základní tabulka plošného pokrytí jednotkami PO

Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další 1 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Zdroj: [23]

Příloha E Organizační struktura Policie ČR

DOTAZNÍK
o radiokomunikační síti PEGAS

Vážený pane,

žádám Vás o vyplnění krátkého dotazníku. Jsem studentka třetího ročníku Ekonomicko-správní fakulty Univerzity Pardubice a zpracovávám bakalářskou práci na téma Integrovaný záchranný systém ČR. Výsledky tohoto výzkumu budou použity ke zkvalitnění mé práce.

Postup vyplňování je jednoduchý. Vždy označte správnou odpověď, případně více odpovědí (např. zvýrazněním). Na konci je místo na Vaše názory a připomínky.

Předem děkuji za Vaši spolupráci

Martina Kozempelová

5) Využíváte při komunikaci v rámci své profese radiokomunikační síť PEGAS?

- a. ano
- b. ne

*V případě odpovědi **ano**, pokračujte prosím dále.*

6) Jak hodnotíte spolehlivost sítě PEGAS stupnicí 1 – 5 (1=nejlepší, 5=nejhorší)?

hodnocení: _____

7) Má podle Vás radiokomunikační síť PEGAS nějaké zápory?

- a. žádné zápory nemá
- b. zastaralá technologie z hlediska datových přenosů
- c. výpadky spojení
- d. špatné technické vlastnosti (velká váha, malá výdrž baterie)
- e. vysoká pořizovací cena potřebných zařízení
- f. nevím
- g. jiné: _____

8) Myslíte si, že je vhodné využívat radiokomunikační síť PEGAS v rámci komunikace mezi zasahujícími jednotkami v místě události?

- a. ano, je to vhodné
- b. nechal(a) bych starý způsob komunikace, tedy analogovou
- c. nevím
- d. jiné: _____

9) Vaše názory, připomínky:
